

BM

497

.2

K91

CORNELL
UNIVERSITY
LIBRARY

HEBREW CULTURE
FOUNDATION FUND

SEMITIC STUDY SERIES

EDITED BY

RICHARD J. H. GOTTHEIL and MORRIS JASTROW Jr.

Columbia University

University of Pennsylvania

Nº. XI

THE MISHNAH TREATISE SANHEDRIN

EDITED

WITH AN INTRODUCTION, NOTES AND GLOSSARY

BY

SAMUEL KRAUSS, PH. D.

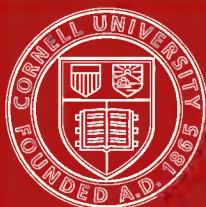
Professor in the Israelitisch-Theologische Lehranstalt,
Vienna, Austria

LEIDEN

E. J. BRILL

1909

Cornell University
Library

The original of this book is in
the Cornell University Library.

There are no known copyright restrictions in
the United States on the use of the text.

<http://www.archive.org/details/cu31924005840008>

SEMITIC STUDY SERIES

EDITED BY

RICHARD J. H. GOTTHEIL and MORRIS JASTROW Jr.
Columbia University   University of Pennsylvania

SEMITIC STUDY SERIES

EDITED BY

RICHARD J. H. GOTTHEIL and **MORRIS JASTROW Jr.**
Columbia University   University of Pennsylvania

Nº. XI.

THE MISHNAH TREATISE SANHEDRIN

EDITED

WITH AN INTRODUCTION, NOTES AND GLOSSARY

BY

SAMUEL KRAUSS, PH. D.

Professor in the Israelitisch-Theologische Lehranstalt, Vienna, Austria.

LEIDEN

LATE E. J. BRILL

1909.

BM
497
.2
K91

Mazhar. Sanhedrin.

243585C
57 AT

INTRODUCTION.

The treatise *Sanhedrin* (popularly pronounced by the Jews *Senhedrin* ¹, Greek συνέδριον), belongs to the fourth section (Nezikin) of the Mishnah. As its name implies, it treats of the highest tribunal of the Jews. It is divided into eleven chapters (Perakim), which comprises the following subject-matter ²: 1. Cases to be judged by a bench of either three judges (generally called *Beth Din*), or twenty-three (called the Lesser Synhedrion and sitting generally in the chief cities of the province), or seventy-one (the Great Synhedrion in Jerusalem). 2. Prerogatives of the High Priest and of the King; their citation before a tribunal. 3. Election, by the various parties, of the bench of three judges. Moral delinquencies and family relationship that debar one from being judge or witness. Examination of witnesses. Rendering of the verdict. 4. In the conduct of a case there are distinctions between

---

1. See *Monatsschrift* 51, 64.

2. Strack, *Einleitung in den Talmud* 49; Lauterbach *Sanhedrin* in *Jew. Encycl.*

civil and criminal cases. Procedure of the Synhedrion. Warning witnesses in criminal cases. 5. Cross-examination of witnesses. Consultation of the judges. 6. Punishment and stoning. Burial of the condemned, especially of the one punished by hanging. 7. The four methods of capital punishment: stoning, burning, killing by the sword, strangulation. Crimes punished by stoning; the blasphemer, the idolator, the sorcerer etc. 8. The stubborn and rebellious son (Deut. 21, 18 seq.). The burglar. Whom it is allowable to put to death in order to keep him from sinning. 9. Crimes which are punished by burning and by death through the sword. — What to do when death occurs in a manner different to that intended. Cases in which the guilty are for a time kept in durance (בִּקְוָה). Justification by one's peers without a judgement of the court. 10.¹ Persons who have no portion in the Future Life. The city put under the bann (Deut. 13, 13 seq.). 11. Crimes punished by strangulation. A dissenting elder (זָקֵן מִקְרָא); a false prophet. The last sentence, dealing with perjury, leads over to the following treatise *Makkōt* (מַכּוֹת) i. e. *Stripes*, a punishment of 39 strokes of a stick, with which minor offenses are punished²).

---

1. In Talm. Bab. this chapter (called חֻלְקֵי) is the eleventh while the eleventh in the Talm. Jer. is the tenth. This is a better arrangement, as the four death punishments are kept together.

2. *Makkōt* was originally — as can also be seen from the Mss. — a part of *Sanhedrio*, to which its subject-matter really belongs.

It is evident, even in its present form, that the Mishnah treatise Sanhedrin was originally a sort of judges' manual; just as *Yômā* was a manual for the service of the Day of Atonement and *Sōtah* a manual for the trial of a woman accused of adultery¹. And like these books, Sanhedrin not only contains strictly *halakic* material, but is embellished with beautiful sentences and sentiments from the *Aggadah* which breathe a spirit of broad humanity, justice and piety. Its especial importance, however, lies in its chief theme — the procedure of the Jewish Synhedrion, of the body in which we see the last flicker of Jewish state life; and which, from its connection with the life and death of Jesus, is of interest to large circles of students.

The data referring to the Synhedrion which are to be found in Josephus Flavius, in the Gospels and in the Mishnah (together with the parallel literature) are so scattered, so various and so contradictory that they present peculiar difficulties to the investigator. A large literature has, therefore, grown up around the subject. A general presentation of the literature on the Synhedrion and on its procedure will be found in E. Schürer, *Gesch. des jüd. Volkes im Zeitalter Jesu Christi*³, II, 188 seq. In addition to this may be consulted: W. Bacher, *Sanhedrin* in Hastings, *Dict. of the Bible*; A. Buechler, *Das Synhedrion in Jerusalem*,

---

1. See L. A. Rosenthal, *Die Mishnah, Aufbau und Quellenscheidung*, Strassburg 1903.

Vienna 1902; T. Z. Lauterbach, *Sanhedrin* in *Jew. Encycl.*; very fully, but without the necessary criticism J. Halevy, *Dorot Harishonim*, i. 607 seq. Frankf. on Main 1906.

The Mishnah treatise *Sanhedrin* is the basis for the Rabbinic accounts of the Synhedrion. To this must be added the *Tösephṭā*, the two *Talmuds*, various data to be found in other Mishnah treatises and in the *Midrashim*¹. In the notes to the following text the necessary citations from all these works will be found.

The following modern and critical helps to the understanding of the text may be mentioned: *a.* in general: H. L. Strack, *Einleitung in den Talmud*⁴, Leipzig 1908; M. Mielziener, *Introduction to the Talmud*, Cincinnati 1894; E. Bischoff, *Krit. Gesch. der Thalmud-Übers.*, Frankf. on Main 1899; *b.* special treatises: 1. Joh. Coch (Coccejus), *Duo tituli Thalmud. Sanhedrin et Maccoth* etc. Amsterdam 1629; the Mishnaic parts of which in the Latin transl. of the Mishnah by Surenhuysen. 2. I. Barclay, *The Talmud*, London 1878; 3. *Ausgewählte Mischnatractate in deutscher Uebersetzung* von Paul Fiebig, Tübingen 1906. In addition, see the numerous complete translations of the Mishnah cited by Bischoff. The Jerusalem Gemara to Sanhedrin has been translated into French by M. Schwab and the Babylonian Gemara into German by L. Goldschmidt,

---

1. On the use to be made of these works in the interpretation of the Mishnah, see Z. Frankel, *Darke ha-Mishnah*, Leipzig 1859, 304 seq.

in their respective translations of the whole Gemara.
4. M. Rawicz, *Der Tractat Sanhedrin .... ins Deutsche übertragen ....* Frankf. on Main 1892.

The present edition of Sanhedrin is based upon the *ed. princeps* of the Mishnah, Naples 1492¹; with which the following have been compared: 1. *Codex Cambridge* (see W. H. Lowe, *The Mishnah on which the Palest. Talmud rests*, Cambridge 1883); 2. The Mishnah in the *Yerushalmi* eds. Venice 1523; Cracow 1609; Zitomir 1865²; 3. The Mishnah in the *Babli* eds. Constant. 1583, Wilna (Romm) 1887³; 4. The collection of variants made by R. Rabbinovicz in *Dikduke Sopherim* IX, Mayence 1878⁴; 5. Ms. D. Kaufmann (now the property of the Budapest Academy), described by myself in *Monatsschrift* 51, 54 seq.⁵;

1. Only evident printer's errors have been corrected, and these have been signalized in the notes. I have, however, inserted marks of interpunctuation. The Glossary will indicate the necessary pronunciation of the chief words found in the text.

2. The critical apparatus will show that these three editions, though derived one from the other, do not always agree, as has been generally supposed.

3. These two relatively correct eds. have been chosen in order to confront older, still un-corrected, readings with newer ones which have been subjected to many revisions.

4. My critical apparatus contains partly more partly less than that of Rabbinovicz. Some readings escaped his notice; others are incorrectly cited. I have studiously omitted all lengthy extracts from later sources as well as all worthless variants.

5. I have culled from this Ms. (which agrees with Ms. Cambridge in many essential points) only that which is characteristic; e.g. אָרְן for אָרָם; עֶשְׂרִין in citations from the Bible for עֶשְׂרִים etc. My original intention was to add to this ed. of Sanhedrin also that of Makkoth, making use of Ms. Kaufmann; but this is unnecessary since

6. Two, at times three, *Berlin Mss.* used by M. Gottlieb in his: *Mose b. Maimuni's Commentar zur Mischnah Tractat Sanhedrin*, Hannover 1906.

In the notes to the text I have called special attention to those points which are of a more general interest to the modern student dealing with the history of religions, general history, archaeology and the like. Occasionally philological remarks have been included; though the majority of such will be found in the Glossary. I have tried to strike a mean between the very discursive commentary to *Abôth* by Ch. Taylor (*Sayings of the Jewish Fathers*, Cambridge² 1897; Appendix 1900) and the short notes added by H. L. Strack to the various treatises of the Mishnah which he has edited.

The Glossary contains only the rarer words to be found in the text and which are peculiar to the treatise Sanhedrin. Reference has continually been made to the Talmudic lexica of A. Kohut, *Aruch Completum*, Vienna—New York 1878—1892; J. Levy, *Neuhebr. und chald. Wörterbuch*, Leipzig 1876—1889; M. Jastrow, *A Dict. of the Targumim, the Talmud etc.* London—New York 1886—1903¹. For the words derived from the Greek, see S. Krauss, *Lehnwörter* etc. 2 vols, Berlin 1898—9.

SAMUEL KRAUSS.

---

the appearance of the critical ed. of this treatise by M. Friedmann, Vienna 1888.

1. For the sake of the English-reading public, reference is made most frequently to this dictionary.

ABBREVIATIONS.

b = Babli

B = Bāraita (Tannaitic text in b and j)

C = ed. Constantinople

DS = Diḡdūkē Sōpherīm by R. Rabinovicz

G = Gottlieb; Mss. in his ed. of S

j = Yerūshalmī

J = Jastrow, Dictionary

JQR = Jewish Quarterly Review

K = j. ed. Cracow

L = Mishnah ed. Lowe

Levy = Neuhebr. und chald. Wörterbuch

M = Mishnah

MGWJ = Monatsschrift für Gesch. und Wiss. des
Judenthums

Ms. = Ms. Kaufmann

ms. M = Ms. Munich (in DS)

N = M ed. Naples

REJ = Revue des Études Juives

Romm = b ed. Romm in Wilna

T = Tōsephtā ed. Zuckermann

V = j. ed. Venice

Z = j. ed. Zitomir

LIST OF PROPER NAMES OCCURING IN SANHEDRIN ¹.

- Abba Saul X, 1 (R)
 Abigail II, 4
 Abner II, 3
 Ah'ab X, 2
 Ahitophel X, 2
 Eliezer I, 4 (R)
 Eliezer ben Zadōk VII, 2 (R)
 Aṣkalōn VI, 5
 Bile'am X, 2
 Gēhāzī (גִּיהָזִי) X, 2
 David II, 3
 Dō'eg X, 2
 Ḥakāmīm (חַכְמִיִּם) = Wise men I, 1; III, 1, 2; VI, 3, 5; VII, 8; IX, 6; XI, 1, cfr. VIII, 1.
 Yabneh XI, 4
 Yehudāh (Yudā) I, 3, 6; II, 1, 3, 4; III, 3, 5; IV, 3; V, 3; VI, 3; VII, 3, 4; VIII, 4; X, 2; XI, 1, 3 (R)
 Yōshū'ah I, 6; in VII, 11 (R)
 Yōshū'ah ben Kōrḥa VII, 5 (R)
 Yōhānān ben Berōkā XI, 1 (R)
 Yōsē III, 5; VI, 6; VIII, 2 (R)
 Yōsē ben R. Yūdā VIII, 3 (R)
 Yōsē the Galilean X, 6 (R)
 Yarōbe'am X, 2, XI, 3
 Jerusalem VIII, 2
 Kaleb I, 6
 Mē'ir I, 1, 2, 3; II, 1; III, 1, 2; VI, 7; VII, 8 (R)

---

1. Arranged according to the Hebrew alphabet. R. indicates a Rabbi or teacher of the Law.

Menasse X, 2

Saul II, 3

Sodom X, 3

ʿAḳība (אֶקִיבָּא) I, 4; III, 5; VII, 11; IX, 6; X, 1,
3, 6; XI, 3 (R)

Ḳōrah X, 3

Shimeʿōn II, 4 (R. Ishmaʿel); III, 3; VII, 1; IX, 2,
3; X, 6 (R)

Shimeʿōn ben Gamli'el I, 2; III, 9 (R)

Shimeʿōn ben Shētaḥ VI, 5 (R)

מסכת סנהדרין

[פרק ראשון]

א) דיני ממונות בשלשה, נזלות וחבלות¹ בשלשה, נזק² וחצי נזק ותשלומי כפל³ ותשלומי ארבעה וחמשה⁴ בשלשה, האונם⁵ והמפתה⁶ והמוציא שם רע⁷ בשלשה, דברי ר' מאיר, וחכמים אומר⁸ המוציא שם רע בעשרים ושלשה מפני⁹ שיש¹⁰ בה דיני נפשות.

ב) מכות¹¹ בשלשה, משום ר' ישמעאל אמרו בעשרים ושלשה, עבור החדש¹² בשלשה¹³ עבור השנה בשלשה, דברי ר' מאיר, רבן שמעון בן נמליאל אומר בשלשה מתחילין, ובחמשנ¹⁴ נושאין, ונומדין בשבעה, ואם גמרו בשלשה מעוברת.

ג) סמיכת הזקנים¹⁵ ועריפת הענלה¹⁶ בשלשה, דברי ר' שמעון, ר' יהודה או' בחמשה, חליצה¹⁷ ומיאונים¹⁸ בשלשה, נטע רבעי¹⁹ ומעשר שני²⁰ שאין דמיו ידועין בשלשה, וההקדשות²¹ בשלשה, הערכים²² (ו) המטלטלין²³ בשלשה, ר' יהודה אומר אחד²⁴ מהן כהן, ובקרקעות תשעה וכהן, אדם²⁵ כיוצא בהם.

---

1) VKZ וחובות 2) o VKZ 3) Z והאונם 4) o VKZ
קידוש החדש ועיבור שנה 5) o M, cf. T 2, 1 ל' L ב' VKZ 6)
ענלה⁹ זקנים⁸ ונותנין⁷ בשלשה 7) VKZ 8) L ומיאונים Ms. החליצה והמיאונים¹⁰ 9)
ואחד¹² Ms. M והערכים והמטלטלין Ms. וערכים המטלטלין 10)
ואדם¹³ Ms. bL אדן 11) Ms.

ד) דיני נפשות בעשרים ושלשה, הרובע והנרבע^a בעשרים ושלשה, שנא' והרגת את האשה ואת הבהמה, ואומר ואת הבהמה תהרגנו. שור הנסקל בעשרים ושלשה, שנ' השור יסקל וגם בעליו יומת,^b כמיתת הבעלים כך¹ מיתת השור. הארי² והדוב והנמר והברדלס³ והנחש מיתתן בעשרים ושלשה,^c ר' אליעזר אומר כל הקודם להורגם זכה,^d ר' עקיב' אומר מיתתן בעשרים⁴ ושלשה.

ה) אין דנין לא את השבט^a ולא את נביא השקר^b ולא את כהן גדול אלא בבית דין⁵ של שבעים⁶. ואחד, ואין מוציאין⁷ למלחמת הרשות^c אלא על פי בית דין⁸ של שבעים ואחד. אין מוסיפין על העיר^d ועל העזרות^e אלא על פי בית דין של שבעים⁹ ואחד, ואין עושין סנהדראות¹⁰ לשבטים¹¹ אלא בבית דין¹² של שבעים¹³ ואחד, ואין עושין עיר הנדחת^g לא על פי בית דין¹⁴ של שבעים¹⁵ ואחד. אין¹⁶ עיר הנדחת בספר^h ולא שלש¹⁷, אבל עושין אחת או שתיים.

ו) סנהדרין¹⁸ גדולה היתה של שבעים¹⁹ ואחד, וקמנה של עשרים ושלשה. מנין²⁰ לגדולה שהיא של אחד ושבעים²¹? שנאמר אספה לי שבעים איש מוקני ישראל,^a ומשה על גביו, הרי²² שבעים²² ואחד²²; ר' יהודה אומר שבעים.^b ומנין לקמנה²³ של עשרים ושלשה? שנ' ושפמו העדה והצילו העדה,^c עדה שופמת

הארי M et cit 15b (sic o y) הארי הואב VKZ 2) בן VKZ 1)
והברדלס ב G והברדלים L והפ' Ms. 3) הארי Ms. והואב
7) ms. שבעין Ms. 6) על פי כ"ד L b 5) בעשרין Ms. 4)
שבעין Ms. 9) בכ"ד ms. F in DS 8) ויצאין F in DS
L = N; סנהדריות ms. F in DS סנהדריות Ms. סנהדריות VK 10)
ligatum שלשבעין Ms. 13) על פי כ"ד b 12) ין Ms. 11)
ואין עושין VKZ 16) ין Ms. 15) בכ"ד ms. F in DS 14)
עיר הנדחת M עיר נדחת > VKZ Ms. 17) אין עיר נדחת Ms.
ומנין b 20) ין Ms. 19) M, סנהדרין, cf. T. III, 7 18)
שהיא > b VKZ 23) שבעים ואחד Ms. VKZ 21) 22) o b

ועדה מצלת, הרי כאן 1 עשרים. ^a ומנין לעדה שהיא עשרה? שנ' עד מתי לעדה הרעה הזאת, ^e יצאו 2 יהושע וכלב.
 ו) ומנין להביא עוד שששה? ממשמע שנא' לא תהיה אחרי רבים
לרעות ^f שומע אני שאני אהיה ³ עמהם לטובה, אם כן מה תלמוד
 לומר 4 אחרי רבים להטות? ^g לא כהמותך ⁵ לטובה המותך רעה,
 המותך לטובה על פי 6 אחר, המותך 7 לרעה על פי שנים, אין 8
 בית דין שקול, מוסיפין עליהן 9 עוד אחד, הרי 10 עשרים ושלושה.
 וכמה יהא בעיר ותהא 11 ראויה לסנהדרין? מאה ועשרים, 12 & ר'
 נחמיה 13 אומר מאתים ושלושים, 14; כדי 15 שרי עשרות.

פרק שני

א) כהן גדול דן ודנין אותו, מעיד ומעידין אותו, חולץ וחולצין
 לאשתו, ומיבמין את אשתו 16 אבל הוא אינו מיבם מפני שהוא
 אסור באלמנה, מת לו מת אינו יוצא לאחר המטה אלא 17 הן נכסין
 והוא נגלה הן 18 נגלין והוא נכסה, ^a ויוצא עמהם 19 עד פתח 20
 העיר, דברי ר' מאיר; ר' יהודה אומר, אינו יוצא מן המקדש,
 שנאמר ומן המקדש לא יצא. ^b

ב) וכשהוא 21 מנחם את 22 אחרים, דרך כל העם עוברים זה אחר
 זה, והממונה ^a ממצעו בינו לבין העם; וכשהוא 23 מתנחם
 מאחרים, כל העם אומרים לו: אני 24 כפרתך, והוא אומר להם:

שאומר היה M שאהיה L 3) יצא Ms. 2) Ms. VKZM 1) o Ms. VKZ
 למה נאמר ^b 4) (הָיָה sed Ms. הָיָה legendum) שאמר היה VKZ
 Ms. VKZ 6) et similiter omnia Ms. L כהמותך Ms. 5) VKZ ^b
 ואין ^b אם אין Ms. 8) o MVKZ 7) עד > 9) o M
 M. corr. 13) מן Ms. 12) ותהי Ms. 11) כאן > ^b 10)
 את א' ולאשתו VKZM 16) כנגד ^b 15) מן Ms. 14) יהודה
 אבל Ms. F in DS 17) L semel 19) o M 20) הן נכסין והוא נגלה
 שער > ^b 20) Ms. 24) כשהוא Ms. 23) o ^b 22) כשהוא Ms. 21)

תתברכו מן השמים; וכשמברין ⁶ אותו, כל העם מסובין על הארץ, והוא מיסב על הספסל.

ג) המלך ¹ לא רן ולא דנין אותו, לא מעיד ולא מעידין אותו, לא חולץ ולא חולצין לאשתו, לא מיכס ולא מיכמין לאשתו; ² ה' יהודה אומר, אם רצה לחלוץ וליכס ³ זכור לטוב; אמרו לו אם רצה ⁴ אין שומעין לו. ⁵ ואין נושאין את ⁵ אלמנתו; ר' יהודה אומר, נושא ⁶ מלך ⁷ אלמנתו של מלך, שכן מצינו בדוד שנשא אלמנתו של שאול, שנאמ' ואתנה לך את בית אדניך ואת נשי אדניך בחיקך. ⁸ מת לו מת אינו יוצא מפתח פלטרין ⁸ שלו; ר' יהודה אומר, אם רצה ⁹ לצאת אחר המטה יוצא, שכן מצינו בדוד שיצא אחר מטתו של אבנר, שנאמר והמלך דוד ¹⁰ חולץ אחר המטה; ¹¹ אמרו לו לא היה הדבר אלא לפי ¹¹ וכשמברין אותו כל העם מסובין על הארץ, ¹² והוא מיסב על הדרגש. ¹³

ד) ויוצא ¹⁴ למלחמת הרשות ¹⁴ על פי בית דין של שבעים ואחד, ופורץ לעשו' לו דרך ¹⁵ ואין ממחין ¹⁵ בידו. דרך המלך אין לה שעור, וכל העם בוזזין ונותנין לפניו ¹⁶ ונוטל ¹⁷ חלק בראשו לא ירבה לו נשים אלא שמנה עשרה; ¹⁸ ר' יהודה אומר, מרבה הוא לו ובלבד שלא יהוא ¹⁸ מסירות את לבו; רבי ישמעל ¹⁹ אומר, אפילו אחת והיא מסירה את לבו הרי זה לא ישאנה, אם כן למה נאמר לא ירבה לו נשים, ²⁰ אפילו ²⁰ כאביגיל לא ירבה לו סוסים ²⁰ אלא כדי מרכבתו, ²¹ וכסף וזהב לא ירבה לו, אלא כדי שיתן

1) מלך VKZ 2) Ms. et mss. FK in DS et VKZL את א'
3) לייכס ³ ⁴ ⁵ ⁶ Ms. 5) ⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹
4) ⁵ ⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹
5) ⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹
6) ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹
7) ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹
8) ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹
9) ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹
10) ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹
11) ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹
12) ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹
13) ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹
14) ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹
15) ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹
16) ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹
17) ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹
18) ¹⁹ ²⁰ ²¹
19) ²⁰ ²¹
20) ²¹
21) ²²

אפסניא¹ וכותב לו ספר תורה לשמו, *g* יוצא למלחמה והוא² עמו, (ברין)³ נכנס והוא⁴ עמו יושב ברין והוא אצלו⁵ מיסב והוא כנגדו, שני' והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו.⁶

(ה) אין רוכבין על סוס, ואין יושבין על כסא, ואין משתמשין בשרכיט, ואין רואין אותו ערום, ולא כשהוא מסתפר, ⁶ ולא ⁷ במרחץ, ⁸ שנאמר שום תשים עליך מלך, ⁹ שתהא אימתו עליך.

פרק שלשי

(א) דיני ממונות בשלשה, ^a זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד ושניהן בוררין להם עוד אחד, דברי ר' מאיר; וחכמים אומרים שני הדיונים בוררין להם עוד אחד. [זה פוסל דיינו של זה וזה פוסל דיינו של זה, דברי ר' מאיר; וחכמים אומרים, אימתי, בזמן שמביא ⁸ עליהן ראייה שהן קרובין או פסולין, אבל אם היו כשרין או מומחין ⁹ אינו יכול לפוסלן. ⁸ זה פוסל עדיו של זה וזה פוסל עדיו של זה, דברי ר' מאיר; וחכמים אומרים, אימתי, בזמן שמביא עליהן ראייה שהן קרובין ¹⁰ או פסולין, אבל אם היו כשרין אינו יכול לפוסלן] ¹⁰

(ב) אמר לו נאמן עלי אבא נאמן עלי אביך נאמנין עלי שלשה רועי בקק"ר מאיר אומר, יכול¹¹ לחזור בו; וחכמים אומר, אינו יכול לחזור בו. היה חייב לחברו¹² שבועה אמר לו: דור¹³ לי בחיי ראשך, ר' מאיר אומר, יכול הוא¹⁴ לחזור בו; וחכמים אומרים אינו יכול לחזור בו.

(ג) ואילו הן הפסולין, המשחק בקוביא, ^a והמלוה ברבית, ומפריחי

1) sic etiam Ms. VKZM אפסנויא, δ אספנ' L מוציאה δ 2)
 3) N corr. 4) δ > מכניסה M הוא δ 5) עמו δ 6) δ in-
 versum מכתפ' et ערום Ms. (1. ולא) וואן רואין אותו ערום אלא (ולא) וואן רואין אותו ערום אלא
 מכתפ' 7) δ > כשהוא L; מסתפג 8) Ms. VKZ
 מפי בית דיו > Romm δ Ms. VKZ 9) sed o C
 et M 10) totus passus o in N sed supplendus 11) Ms.
 הוא > 12) M לו 13) δ o

יונים, ⁶ וסוחרי שביעית; ¹ אמ' ר' שמעון, מתחילה ² לא היו קוראין אותם אלא ³ אוספי שביעית, משרבו האנסין חזרו לקרותן סוחרי שביעית; אמר ר' יהודה, אימתי בזמן שאין לו ⁴ אומנות, אלא הוא, ⁵ אבל יש לו ⁴ אומנות שלא הוא, ⁵ כשר. ⁶

(ד) אלו הן הקרובין, אביו ⁷ ואחיו ואחי אביו ואחי אמו ובעל אחותו ובעל אחות אביו ובעל אחות אמו ובעל אמו ⁸ וחמיו וניסו, ⁹ הן ובניהן ונתניהן, וחרגו ¹⁰ לבדו; אמר ר' יוסי, זו משנת ר' עקיבא, אבל משנה הראשונה ¹¹ דודו ובן דודו, וכל הראוי לו לירושה, ¹² וכל הקרוב לו באותה שעה; היה קרוב ונתרחק ¹³ כשר; ר' יהודה אומר, אפילו מתה בתו ויש לו בנים ממנה הרי זה קרוב.

(ה) האוהב והשונא; איזה הוא האוהב, ¹⁴ זה שושבינו, ¹⁵ והשונא ¹⁵ כל שלא דבר עמו שלשת ימים באיבה; אמרו לא נחשדו ישראל על כך. ¹⁶

[ו] כיצד בודקין את העדים? היו מכניסין אותן ¹⁷ ומאיימין ¹⁸ עליהן ומוציאין את כל אדם ¹⁸ לחוץ ומשיירין את ¹⁹ הנדול שבהן ואומר: לו: אמור האידך אתה יודע שזה חייב לזה כלום? ²⁰ אם אמר: הוא אמר לי שהוא ²¹ חיי' לו, או ²² איש פלוני אמר לי שהוא חייב לו, לא אמר כלום עד שיאמר: בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים זו [ז] היו מכניסין ²³ את השני ובודקין אותו, אם ²⁴ נמצאו דבריהם מכוונין נושאין ונותנין בדבר. שנים אומר' זכאי

1) Ms. F in DS > VKZ והעברים	2) בתחלה ⁶	3) etiam
Ms. VKZ M in ⁶ אוספי ש' ק' או' אופסי ש'	4) (להן) להם ⁶	5) VKZ
Ms. אחר M היא	6) Ms. VKZ M 'הרי זה כ'	7) o Ms.
VKZ ⁶ postea אחיו	8) etiam ⁶ vide Raši sed o VKZ	9) L Ms.
ואניסין	10) V corr. וחורגו KZ ⁶ Ms.	11) וחורגו C
11) VKZ ⁶ ראשונה	12) VKZ ⁶ וכל הראוי לירושו	13) ⁶ ו
14) etiam Ms. VKZ M in ⁶ solum אוהב	15) ⁶ שונא	16) Ms. F in DS זאת
17) ⁶ לחדר >	18) ⁶ האדם	19) M o
20) o Ms. VKZ L ⁶ , in M ממון	21) etiam M etc. ⁶ שאני	22) o in ceteris
23) ⁶ ואח"כ	24) o VKZ	

ואחד אומר חייב זכאי, שנים אומר¹ חייב ואחד זכאי חייב, אחד אומ' זכאי ואחד אומר חייב¹ ואח' או איני יודע,¹ או אפילו שנים מזכין או מחייבין¹ (ואו) אחד אומ' איני יודע יוסיפו הדייני'.
 ח) נמרו את הדבר היו מכניסין אותן,² הנדול שבדיינין אומר: איש פל' אתה זכאי, ואיש² פל' אתה חייב. ומניין שביצא³ אחד מן הדיינים⁴ לא יאמר אני הוא⁵ המזכה וחברי מחייבין, אבל מה אעשה שחבירי רבו עלי, ⁶ על זה נאמר ⁷ הולך רכיל מגלה סוד.⁶
 ט) כל זמן שהוא (סותר) מביא⁸ ראיה, הוא⁹ סותר את הדין, אמרו לו: ¹⁰ כל ראיות שיש לך הבא מכאן ועד שלשים יום; הביא¹¹ בתוך שלשים יום¹² סותר, לאחר שלשים יום¹² אינו סותר; אמר רבן שמעון בן גמליאל מה יעשה זה שלא מצא¹³ בתוך שלשי יום ומצא לאחר שלשי יום? אמרו לו¹⁴ הבא עדי' אמ' אין לי עדים, הבא ראיה אמר אין לי ראיה, לאחר¹⁵ זמן מצא עדים ומצא ראיה, הרי זה אינה כלום.¹⁶ אמר רבן שמעון בן גמליאל מה יעשה זה שלא היה יודע¹⁶ שהיה לו עדים¹⁷ ומצא עדים, לא היה יודע שיש לו ראיה ומצא ראיה? אמרו לו: הבא עדים, אמר לזן: אין לי עדים, הבא ראיה, אמר: אין לי ראיה, (לאחר

אחד אומר חייב וא' א' זכאי אפילו שנים מזכין או שנים ¹ δ
 ואח' א' איני ר' > יוסיפו in VKZ post מח' ואחד אומר איני (sie I.) יודע
 שנים א' חייב ib.; וכי Ms. semper. In Ms. et postea. ואפילו הדיינין
 וא' א' זכאי אפ' שנים מזכין או מחייבין וא' א' איני יודע יוסיפו
 מנין כשיצא ³ M et Ms. L איש ² VKZ Ms. הדיינים
⁴ Ms. VKZ δ ומניין כשיצא VKZ ⁵ א' מו הדיינים ⁶ o δ
⁷ δ ומה אעשה שחבירי M ומה אעשה ורבו עלי VKZ Ms. ⁸ δ
⁹ δ שמביא etiam Ms. VKZ M ¹⁰ לא תלך רכיל בעמך ואומר >
¹¹ δ = S. Luria ואמ' לו C אמר לו ¹² δ vulgo ¹³ o VKZ δ ¹⁴ o VKZ M L ¹⁵ Ms. VKZ M Alfasi ¹⁶ o VKZ δ ¹⁷ Ms.
 מה יעשה? ¹⁸ Ms. VKZ M ceteri omnes ¹⁹ δ אמר לו ²⁰ δ לא מצא
 אמרו לו הבא עדים הבא ר' אין לי ע' אין לי ר' In M. ולאחר
²¹ Ms. ²² δ מה יעשה? לא היה יודע ²³ Ms. VKZ M ²⁴ δ ולאחר זמן
 שיש לו ע' VKZ M

זמן מצא עדים ומצא ראייה, ראה שהוא מתחייב¹ ואמר: קרבו איש פלוני ופלוני והעידוני² או שהוציא ראייה מתוך אפונדתו,³ הרי זה אינה כלום.

פרק רביעי

[א] אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות⁴ בדרישה ובחקירה, "שנאמר משפט אחד יהיה לכם." ⁵ מה בין דיני ממונות לדיני נפשות? דיני ממונות בשלשה, ודיני נפשות בעשרים ושלושה;⁶ דיני ממונות פותחין לו⁷ בין לזכות בין לחובה, ודיני נפשות פותחין בזכות⁸ ואין פותחין בחובה;⁹ דיני ממונות מטין על פי עד¹⁰ אחד בין לזכות בין לחובה, ודיני נפשות מטין על פי אחד לזכות, ועל פי שנים לחובה; דיני ממונות מחזירין¹¹ בין לזכות בין לחובה, ודיני נפשות מחזירין לזכות ואין מחזירין לחובה; דיני ממונות הכלל מלמדים זכות וחובה, ודיני נפשות הכל מלמדין זכות ואין הכל מלמדים חובה; דיני ממונות המלמד חובה מלמד זכות, והמלמד זכות מלמד חובה, ודיני נפשות המלמד חובה מלמד זכות, אבל המלמד זכות אינו יכול לחזור וללמד חובה; דיני ממונות גומדין בו ביום בין לזכות בין לחובה, ודיני נפשות גומדין בו ביום לזכות וכיום שלאחריו לחובה, לפיכך אין דיני לא בערב שבת¹² ולא בערב יום טוב.¹³

[ב] דיני הטהרות והטמאות¹⁴ מתחילין מן הנדול, ודיני נפשות

1) etiam Ms. VKZ, in *δ* שמתחייב M שנתחייב 2) Ms. L VKZ *δ* פונדתו 3) etiam Ms. VKZ M ויעידוני recte, *δ* ויעידוני M
4) aliquae mišnayoth > בזמן הבית 5) NVKZ Ms. semper ודיני
M semper דיני 6) o VKZ Ms. 7) VK Ms. לזכות 8) VK
Ms. L recte, o in Z *δ* cf. infra, ubi solum in Ms. 9) L Ms.
> עד 10) L דנים 11) sic legendum pro בער בשבת
12) *δ* VKZ L et sic etiam Ms. ubi מ' הטמאות והטהרות *δ* vulgo הטמאות והטהרות
rectius C ד' מ' והט' והטה'

מתחילין מן הצד^δ. הכל כשרים לדון דיני ממונות, ואין הכל כשרים לדון דיני נפשות, אלא כהנים ליום וישראלים¹ המשיאים לכהונה.^ε

א) סנהדרין היתה כחצי גרן ענולה^α כדי שיהיו רואין זה את זה, ושני סופרי דינין² עומדים לפניהם אחר מימין ואחד משמאל³ וכותבין דברי המחייבים⁴ ודברי המוכי'⁵; ר' יהודה אומר, שלשה היו,⁶ אחד כותב דברי המחייבי' ואחד כותב דברי המוכיין,⁶ והשלישי כותב דברי המחייבין ודברי המוכיין.⁶

ד) ושלש שורות של תלמודי חכמים יושבים לפניהם, כל אחד ואחד מכיר את מקומו; לסמוך⁷ סומכין^α מן הראשונה, אחד מן השנייה בא לו לראשונה, ואחד מן השלישית בא לו לשנייה, ובורדין להם עוד אחד⁸ מן הקהל, ומושיבין אותו⁹ בשלישית,^δ ולא היה יושב במקומו של ראשון, אלא היה יושב במקום שהוא ראוי לו.¹⁰

ה) כיצד מאיימין¹¹? על עירי נפשות היו מכניסין אותן ומאיימין עליהם: שמא תאמרו מאומד,¹² משמועה,¹³ עד מפי עד, מפי 14 אדם נאמן שמענו,¹⁵ או¹⁶ שמא אין¹⁷ אתם יודעין שסופינו לבדוק אתכם בדרישה ובחקירה?^ε היו¹⁸ יודעין שלא כדיני ממונות דיני נפשות; דיני ממונות אדם נותן ממון ומתכפר לו,

3) Ms. דיינים L, הדוינין δ 2) ולוי' וישראל' 1) VKZ Ms. מן שמאל δ L, דברי מוכיין ודברי מחייבין 4) VKZ Ms.

sed cf. δ 34a 35a et Raši ad locum. Similiter III. 10. דברי מח' ודברי מו'

5) o δ 6) hic ordo etiam Ms. VKZ L, in δ inverso 7) VKZ

לו Ms. 9) אחר Ms. 8) הוצרכו δ צרכו לסמוך Ms.

10) Ms. L את העדים > δ 11) במקום הראוי לו 12) Ms. L

13) L VKZ Ms. מעומד; Cf. Aboth I. 17, Taylor Sayings² a. l. 14) ומפי δ 15) o δ (propter שמא)

16) o δ 17) ושמעועה δ 18) שאין VKZ Ms. 19) הווי δ

20) הווי δ 21) שאין VKZ Ms.

ודיני נפשות דמו ודם זרעיותיו תלוי 1 ב' עד סוף 2 העולם, שכן
 מצינו בקין שהרג את אחיו, 3 שנאמר, 4 קול דמי אחיך 5 אינו
 אומר דם אחיך, אלא דמי אחיך, דמו ודם זרעיותיו; 6 דבר אחר,
 דמי אחיך, שהיה דמו מושלך על העצים ועל האבנים; לפיכך
 נברא האדם יחיד בעולם, 7 ללמדך שכל המאבד נפש אחת 8
 כאלו אבד עולם מלא, וכל המקיים נפש אחת 8 כאלו קיים עולם
 מלא, ומפני 9 שלום הבריות, שלא יאמר אדם לחברו: אבא נדול
 מאביך, ושלא יהיו המינין 10, אומר רשיות הרבה 11 בשמים,
 ולהניד 12 שבחו 13 של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא,
 שאדם 14 טובע מאה 15 מטבעות 9 בחוהם אחד, וכולן דומין זה
 לזה, ומלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא טבע 16 את כל
 האדם 17 בחוהמו של אדם 18 הראשון, ואין אחד 19 דומה לחברו,
 לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר: בשבילי נברא העולם; שנא 20
 תאמרו מה לנו לצרה 21 הזאת, והלא כבר נאמ', והוא עד או ראה
 או ידע; 22; ושמה תאמרו מה לנו לחוב בדמו של זה, והלא כבר
 נאמר ובאבוד 23 רשעים רנה. j

- 1) VKZ כל Ms. et M תלויים L Ms. תלויין δ 2) VKZ כל Ms. et M
 כשהרג את הבל VKZ שה' את אחיו o Ms. et M 3) כל הדורות
 קול Ms. VKZ M L דמי אחיך צועקים δ 5) נאמר בו VKZ 4)
 o δ 7) זרעיותיו δ bis 6) דמי אחיך צועקים אלי מן האדמה
 מעלין עליו E Ms. et M מישראל מעלה עליו הכתוב > δ 8)
 9) Ms. מפני 10) Romm מינין C δ 10) Ms. et Bas. et
 dependentibus propter censuram הצדוקים 11) הרבה רשיות δ
 של הקב"ה δ 14) נדולהו L VKZ 13) להניד Ms. 12)
 C δ (כמא Ms.) כמה 15) etiam M L, in VKZ 15) שאדם
 כל אדם δ VKZ 17) טובע M 16) כמה Romm מאה
 ושמה δ 20) מהן > δ 19) אדן Ms. 18)
 אם לא יניד ונ' δ ונ' > VKZ 22) ולצרה δ VKZ 21)
 באבוד δ 23)

פרק חמישי

[א] היו בודקין אותן ^{1א} בשבע תקירות ^א (שבחקירות), ^{1ב} אם אמר אחד מהם איני יודע עדותן בטלה, ² בדיקות, ³ באיזו שבוע, ^ב באי זו שנה, באי זו חודש, ובכמה ⁴ בחודש, באיזה יום, ובאיזה ⁵ שעה, ובאיזה מקום, [רבי יוסי אומר, ⁶ באיזה יום, באיזו שעה, באיזה מקום], ⁷ מכירים אתם אותו, התריתם בו, העובד עבודה זרה את מה ⁸ עבד ובמה עבד.

[ב] כל המרבה בבדיקות ^א ⁹ הרי זה משובח; ¹⁰ מעשה שבדק ¹¹ בן זכאי בעקוצי ¹² תאנים ^ב. ומה בין תקירות לבדיקות? תקירות, ¹³ אחד אמר ¹⁴ איני יודע, עדותו בטלה; בדיקות, ¹⁵ אמר אחד ¹⁶ איני יודע, אפילו ¹⁷ שנים אומרים אין אנו ¹⁸ יודעין, עדותן קיימת; אחד תקירות ואחד בדיקות בזמן שהן מכחישינן ¹⁹ זה את זה עדותן בטלה.

[ג] אחד אומר בשנים בחודש, ואחד אומר בשלשה, עדותן קיימת, שזה ידע ²⁰ בעיבורו של חדש וזה לא ²¹ ידע ^א בעיבורו ²² של חדש; ²² אחד ²³ אמר בשלשה, ואחד אמר בחמשה, עדותן בטלה; אחד

1א) VKZ ms. F in DS אותן

1ב) o omnes, videtur erratum esse.

2) totum locum o omnes

3) an legendum ובדיקות o omnes; L

4) VKZ et omittit intermedia et באי זה שבוע בשבע תקירות

5) Ms. et M VKZ ובאיזו בכמה Ms. ⁶ Ms.

7) supplendum ad fidem omnium אף > inepte ⁸ מי; in

9) Ms. בדיקות ¹⁰ VKZ Ms. L משתבח ¹¹ L o (את מה עבד)

12) omnes בעוקצי ¹³ Ms. ובדק VKZ שברה ¹⁴ Ms.

15) Ms. ומכחשין ¹⁶ Ms. אלא שבחקירות M אלא שבחקירות VKZ

17) Ms. ומכחשין ¹⁸ Ms. אחד אחד ¹⁹ Ms. VKZ M

20) Ms. et sic caetera ²¹ o Ms. ואפילו ²² VKZ ²³ o Ms.

24) Ms. et sic caetera ²⁵ o Ms. וזה לא היה יודע M יודע ²⁶ o Ms.

27) Ms. et sic caetera ²⁸ o Ms. וזה לא היה יודע M יודע ²⁹ o Ms.

30) Ms. et sic caetera ³¹ o Ms. וזה לא היה יודע M יודע ³² o Ms.

33) Ms. et sic caetera ³⁴ o Ms. וזה לא היה יודע M יודע ³⁵ o Ms.

36) Ms. et sic caetera ³⁷ o Ms. וזה לא היה יודע M יודע ³⁸ o Ms.

39) Ms. et sic caetera ⁴⁰ o Ms. וזה לא היה יודע M יודע ⁴¹ o Ms.

42) Ms. et sic caetera ⁴³ o Ms. וזה לא היה יודע M יודע ⁴⁴ o Ms.

אומר בשתי שעות, ואחד אומר בשלש,¹ עדותן קיימת;² אחד אומר בשלש, ואחד אומר בחמש, עדותן בטלה; ר' יהודה אומר עדותן³ קיימת: אחד אומר בחמש, ואחד אומר בשבע, עדותן בטלה, שבחמש חמה במזרח ובשבע חמה במערב.

ד) היו⁴ מכנסין⁵ את השני ובודקין אותו, אם⁶ נמצאו דבריהן מכוונין פותחין בזכות: אמר אחד מן העדים: יש לי ללמד עליו זכות,⁷ או אחד מן התלמידים: יש לי ללמד עליו חובה, משתקין אותו;⁸ אמר אחד מן התלמידים: יש לי ללמד עליו זכות,⁹ מעלי¹⁰ אותו¹¹ ומושיבי¹² אותו עמה¹³ ולא היה יורד משם כל היום;¹⁴ אם יש ממש בדבריו, שומעין לו, אפי' אמ' הוא;¹⁵ יש לי ללמד על עצמי זכות, שומעין לו, ובלבד שיהיה¹⁶ ממש בדבריו.

ה) אם¹⁷ מצאו לו זכות, פטרוהו, ואם לאו מעבירין אותו¹⁸ עד למחר,¹⁹ ומזדווגין²⁰ זוגות וזוגות,²¹ וממעטין²² במאכל,²³ ולא היו שותים יין כל היום, ונושאים ונותנים²⁴ בדבר²⁵ כל הלילה, ולמחרת משכימים ובאים לבית דין, המזכה אומר: אני הוא המזכה ומזכה אני במקומי;²⁶ והמחייב אומר: אני הוא המחייב ומחייב אני במקומי;²⁷ המלמד חובה מלמד זכות, אבל המלמד זכות אינו יכול לחזור וללמד חובה; אם טעו בדבר, סופרי²⁸ הדיינים מזכירין אותו.²⁹ אם³⁰ מצאו לו זכות פטרוהו,³¹ ואם

ואחר כך δ 3) M Ms., o in j δ 2) שעות δ 1) אמר אח' מן העדים Ms. 5) δ j Ms. מכנסין δ 4) M o totum; יש לי ללמד עליו חובה משתקין אותו 6) ואפי' δ אפילו הוא אמר j 9) כולו δ 8) ביניהן δ 7) o 11) שיהא M Ms. שיש δ 10) אפי' אמר Ms. הוא אומר in ms. F in DS 12) δ , rectius j דינו M. L. 13) הין M 14) δ 15) δ 16) δ 17) δ 18) δ 19) δ 20) δ 21) δ 22) δ 23) δ 24) δ 25) δ 26) δ 27) δ 28) δ 29) δ 30) δ 31) δ

לאי עומדין על המנין¹. שנים עשר מוכין, ואחד עשר מחייבין, זכאי: שנים עשר מחייבין, ואחד עשר מוכין, חייב; ² אחד³ עשר מוכין. ואחד עשר מחייבין,⁴ אפילו⁵ עשרים ושנים מוכים או מחייבין⁶ ואחד אומר איני יודע, יוסיפו⁷ הדיינים. עד כמה⁸ מוסיפין,⁹ שנים שנים עד שבעים ואחד. שלשים וששה מוכים, ושלשים וחמשה מחייבין, זכאי: שלשים⁸ וששה מחייבין, ושלשים יחמשה מוכים, חייב; ⁸ שלשים וששה מוכין, ושלשים וששה מחייבין, דנין אלו כנגד אלו, עד שיראה¹⁰ אחד מן המחייבין אתה⁹ דברי המזכין.

פרק ישי

[א] נגמר הדין מוציאין אותו לסקלו, ובית הסקילה היה¹⁰ חוץ לבית דין שנא' והוצא¹¹ את המקלל אל מחוץ למחנה;¹² ואחד¹² עומד על פתח בית דין, והסודרים¹³ בידו,¹⁴ ואדם¹⁴ אחד רוכב על הסוס¹⁴ רחוק ממנו, כדי שיהא רואהו;¹⁵ או¹⁶ אחד יש לי ללמד עליו זכות, והוא¹⁷ מניף בסודר,¹⁸ והסוס רץ ומעמידו;¹⁹ אפילו הוא עצמו²⁰ אם אמר: יש לי ללמד על עצמי זכות, מחזירין אותו אפילו ארבעה וחמשה פעמים, ובלבד שיהא²¹ ממש בדבריו²¹

1) למנין δ 2) delendum 3) haec sententia recte o in L et Ms. et M, sed exstat etiam in δ ואפילו אחד עשר מוכין וי"א δ 4) ואפילו j 5) Ms. מחייבין 6) ms. F in DS מוסיפין 7) δ וכמה 8) delendum 9) o δ 10) M היתה 11) l. הוצא, in δ solum 12) אחד δ 13) ms. F in DS והסודר 14) M VKZ Ms. L וסוס δ 15) ms. F in DS שיראהו ms. Carlsruhe ib. את זה 16) M j אמר 17) L והלה j 18) L בסודרין δ j 19) sed C ומעמידו ומעמידן δ 20) omnes 21) (ו)אפילו הוא אומר שיש δ

אם מצאו לו זכות פטרוהו, ואם לא יוצא ליסקל, והכרוז¹ יוצא לפניו: איש פלוני בן איש² פלוני יוצא ליסקל, על שעבר עברה פלונית, ופל' ופל' עדיו, כל מי שיודע לו זכות יבא וילמד עליו. (ב) היה רחוק מבית הסקילה עשר³ אמות, אומרים לו: התודה, שכן דרך כל⁴ המומתין מתורין⁵ שכל המתודה יש לו חלק לעולם הבא, שכן מצינו בעכן שאמר יהושע: בני שים⁶ כבוד לה' אלהי ישראל ותן לו תורה⁸ ונ', ויען עכן את יהושע ויאמר, אמנה⁹ אנכי חטאתי לה' אלהי ישראל.¹⁰ ומנין שנתכפר¹¹ לו בודויו שנא' ויאמר יהושע מה^{11א} עברתנו יעכרך ה' היום¹² הזה⁸ היום¹² הזה אתה עכור ואין אתה עכור לעתיד לבא.¹³ ואם אינו יודע להתודות אומרים לו אמור: תהא מיתתי כפרה לכל¹⁴ עונותי; ר' יהודה אומר, אם היה יודע¹⁵ שהוא מוומם^{15א} אומר: תהיא מיתתי כפרה לכל¹⁴ עונותי חוץ מן העון הזה; אמרו לו, אם כן יהא כל אדם אומרים כך¹⁷ כדי לנקות^{17א} את עצמם.¹⁸ (ג) היה¹⁹ רחוק מבית הסקילה ארבע אמות, היו^{19א} מפשיטין אותו^{19ב} את בנדיו: ^א האיש מכסין אותו מלפניו, והאשה פרק²⁰ אחד מכסין אותה מלפניה ומאחריה, דברי ר' יהודה; וחכמים אומרים האיש נסקל ערום, ואין האשה נסקלת ערומה.

---

1) וכרוז δ 2) Ms., o j δ 3) כעשר δ 4) o omnes
 5) M להודות 6) L δ j > נא 7) o C correctum in Romm
 8) L j Ms. M > והגר נא לי מה עשית אל תכחד ממני
 9) שכפר δ 10) וכזאת וכזאת עשיתי j וכזאת וכזאת ונ' > δ
 11א) למה δ 12) Bomm δ et hoc occurrit antori DS sed in
 C exstat sicut omnes, vide etiam δ 44δ 13) הבא δ
 14) L δ j bis על כל 15) j Ms. הוא אם יודע הוא 15א) L
 מוומם 16) מעין זה 17) omnes כן 18) δ עצמו 19) o j ms.
 לנ' את עצמו j 19א) o δ L 19ב) o j ms.
 F in DS 20) o L δ j, in M אחד מלפניו והאשה
 מלפ' ומא'

[ד] בית הסקילה היה גבוה שתי קומות, ואחד¹ מן העדים דוחפו על מתניו, ונהפך על לכו, הופכו על מתניו, אם² מת בה³ יצא, ואם לא⁴ נוטל⁵ את האבן ונותנה על לכו, אם מת בה יצא, ואם לאו, העד⁶ השני נוטל את האבן ונותנה⁶ על לכו, אם מת בה יצא, ואם לאו, רגימתו בכל ישראל, שנא', יד העדים תהיה בו בראשונה להמיתו,⁶ ונאמר, ⁷ ויד כל העם באחרונה.⁶

[ה] כל הנסקלין ניתלין,⁶ דברי ר' אליעזר; וחכמי' אומרים, אינו נתלה אלא המגרף⁶ והעובד עבודה זרה. האיש תולין אותו פניו כלפי העם, והאשה פניה כלפי העץ, דברי ר' אליעזר; וחכמים אומרים האיש נתלה, ואין האשה נתלית; אמר להם⁸ ר' אליעז' והלא⁹ מעשה בשמעון בן שטח, שחלה שמונים נשים באשקלון? אמרו לו שמונים נשים¹⁰ חלה, ואין דנין שנים כיום אחד.⁶

[ו] כיצד תולין אותו? משקעין את הקורה בארץ, והעץ⁶ יוצ' ממנו,¹¹ ומקיף⁶ שתי ידיו זו על גב זו^{11a} ותולה אותו¹²; ר' יוסי אומר הקורה מוטת¹³ על הכותל, ותולה בה כדרך שהטבחים תולין;¹⁴ ומתירין אותו מיד, ואם לאו¹⁵ עוברין¹⁶ עליו בלא תעשה, שנאמר לא תלן גבלהו על העץ¹⁷ ונ', כלומר מפני מה זה תלוי, מפני שבדרך¹⁸ את השם, ונמצא שם שמים מתחלל.

1) אחד δ 2) ואם δ j 3) o Ms. V sed exstat in KZ
4) omnes לאן 5) desideratur in δ L, sed necessum 6) etiam
C, sed ונותנו δ vulgo et Romm 7) o omnes inepte, in Ms. solum
והלא שמעון δ 8) o Ms. j L 9) ש' שתלה Ms. j L 10) אשה Ms. 11) L j 11a) L
etc. 12) Var. in DS (sed non legitur in j et N!) probabiliter legeodum
קורה כִּפָּה על כו' L. מוטלת 13) ms. F in DS
14) L Ms.; in δ j עושין, sed in j legitur postea
15) lege ut omnes 16) עובר δ 17) כי קבר הקברנו > δ 18) δ ,
M j L [ביום ההוא] et postea L δ j כי קללת אלהים הלוי
in j Ms. שקילל

ז) אמר ר' מאיר, בזמן¹ שאדם מצטער מה הלשון² אומרת: "קלני³ מראשי קלני³ מזרועי,⁴ אם כך, אמר הקב"ה⁴ מצטער אני על דמן של רשעים,⁵ קל וחומר על דם צדיקים שנשפך;⁶ ולא זו בלבד⁷ אלא שכל⁸ המליון את מחו, עובר עליו⁹ בלא העשה. הלינו¹⁰ לכבודו להביא לו ארון ותכריכין, אינו עובר עליו. ולא היו קוברין אותם¹¹ בקברות אבותיהם,¹¹ אלא שני קברות¹² היו מתוקנים לבית דין, אחד לנסקלין ולנשרפים, ואחד לנהרגין ולנחנקין,¹³

ח) נתעבל¹⁴ הבער, היו¹⁵ מלקטין את העצמות וקוברין אותם במקומן,⁶ והקרוכין באים ושואלין את שלום¹⁶ העדים ואת שלום¹⁶ הדיינים, כלומר: שאין¹⁷ בלבנו עליכם כלום,¹⁸ שרין אמת דנתם, ולא היו מהאבלים אלא¹⁹ אונינים¹⁹ שאין אנינות²⁰ אלא בלב.

פרק שביעי

[א] ארבע מיתות נמסרו לבית דין, סקילה שריפה הרג וחנק;^a ר'

שמעון אומר שריפה סקילה חנק והרג. זו מצות הנסקלין.⁶

ב) מצות הנשרפין,^a היו משקעין אותו בוכל עד ארכובותיו,

1) בשעה δ 2) שכינה מה (ה)לשון δ j 3) L Ms. in j et vocabulum in mišnajoth 4) קלני δ Ms. G j, in δ o 5) א"כ אמרה הכתוב Ms. 6) קלעני G j, in δ o 7) אמרו δ C 8) δ j, in δ o 9) M Ms., o in δ 10) Romm δ sed C 11) אבותיו אותו Ms. L, sed j אבותיהו, אותו 12) Ms. j M, sed δ 13) M Ms. j etc., in δ 14) נתעבל δ L in fine אחת לנהרגין ולנחנקין ואחת לנסק' ולנש' 15) o δ 16) נחאכל δ Ms. L j 17) דעו שאין δ j 18) בשלום δ 19) אבל δ 20) אנינה Ms. L j

ונותנין סודרין¹ קשה לתוך הרכה,² וכורך על צאורו, זה מישך³
אצלו זה מישך² אצלו, עד שהוא⁴ פותח את פיו, ומדליק את
הפתילה⁵ וזורקה לתוך פיו, והיא יורדת⁴ לתוך מעיו וחומרת^{4a}
את בני מעיו; ר' יהודה אומר, אף הוא אם מת⁴ בידו לא היו
מקיימין בו מצות שריפה, אלא פותחין את פיו בצבת⁶ שלא
בטובתו, ומדליקין⁵ את הפתילה וזורקה לתוך פיו, ויורדת לתוך
מיעיו, וחומרת את בני מעיו; אמר ר' אליעזר^{6a} בר' צדוק,^{6b} צדוק,⁶
מעשה בבת כהן⁷ שזינתה והקיפיה חבילי זמורת ושרפה; אמרו
לו מפני שלא היה בית דין באותה⁸ שעה בקי.⁷

ג מצות הנהרגין, היו סתיוין את ראשו בסף, בדרך שהמלכות
עושה;⁴ ר' יהודה אומר, ניוול⁸ הוא זה^{9a1} אלא מניח^{9b} את ראשו
על הסדן, וקוצץ אותו בקופים;¹⁰ אמרו לו, אין¹¹ מיתה מנוולת
מזו! מצות הנחנקין, היו משקעין אותו בזבל עד ארכובותיו,
ונותנין סודרין¹² קשה לתוך הרכה, וכורך על צאורו, זה מושך
אצלו, זה מושך אצלו,⁸ עד שנפשו יוצאת.¹³

ד אלו הן הנסקלין, הבא על האם, ועל אשת אב, ועל הכלה;⁴
הבא¹⁴ על הזכר⁸ ועל הבהמה⁸ והאשה המביאה את הבהמה⁸
והמנדה,⁸ והעובד עבודה זרה,⁷ והנותן מזרעו למולך,⁹ ובעל
אוב וידעוני,⁸ והמחל⁸ את השבת,⁸ והמקלל אביו ואמו;⁸ והבא על
נערה מאורסה,¹⁵ והמסית והמריח⁸ המכשף,⁸ וכן סורר ומורה.⁸

שפותח 3) *o et legit* 2) *omnes recte* מושך 1) סודר δ
5) *omnes* 4a) *Maim. Var.* וחומרת *cnm daleth* 4) ויורדת δ
ומדליק *In ms. Carlsruhe in DS* (praeter mišnajoth veteres) ומדליק
לעזר 6a) *j L* פתילה של אבר ונותנה ... ויורד ... וחומר
של אותה δ 8) אחת $\delta >$ 7) בן צדוק δ , בי רבי 6b)
11) *ms.* 10) *L; Ms.* בקופין 9b) מניחין δ 9a) לו δ
ונותנין סודר C ונותן סודר 12) *Romm* אין לך *F in DS*
עד שתצא נשמתו *ms. F in DS* יוצא, *Ms. L* ויוצא δ 13)
המאורסה δ 15) *o in* δ L, והבא j , והבא *Ms.* 14)

הבא על האם, חייב עליה משום האם¹ ומשום אשת אב;² ר' יהודה אומר, אינו חייב אלא משום האם בלבד. הבא על אשת אב, חייב עליה משום אשת אב, ומשום אשת איש, בין בחיי אביו, ובין לאחר מיתת אביו,³ בין מן האירוסין בין מן הנשואין. הבא על כלתו, חייב עליה משום כלתו ומשום אשת איש, בין בחיי בנו, ובין לאחר מיתת בנו, בין מן האירוסין, ובין מן הנשואין. הבא על הזכור, ועל הבהמה, והאשה המביא את הבהמה, אם אדם חטא, בהמה מה חטאה?⁴ אלא לפי שבאת לאדם⁵ תקלה על ידיה, לפיכך אמר הכתוב,⁶ תסקל; דבר אחר, שלא תהא הבהמה עוברת בשוק ויאמרו זו היא הבהמה שנסקל איש⁷ פלוני על ידיה.

(ח) המגרף אינו חייב עד שיפרש את ה';⁸ אמר ר' יהושע בן קרחה, בכל יום⁹ דנין את העד'¹⁰ בכנוי יכה יוסי את יוסי;⁹ נגמר את הדין,¹⁰ לא היו¹¹ הורגין בכנוי,¹² אלא מוציאין את¹² כל האדם לחוק,¹³ ומשיירין¹⁴ את הגדול שבהן,¹⁵ ואומרים לו, אמור מה ששמעת בפירוש, והוא אומר, והדיינין עומדין על רגליהן, וקורעין¹⁶ ולא מאחין,¹⁷ והשני אומר אף אני כמוהו, והשלשי אומ' אף אני כמוהו.

(ו) העובר עבודה זרה,¹⁸ אחד העובד אחד הזובח¹⁵ אחד המקטיר ואחד המנסך ואחד המשתחוה והמקבלו¹⁶ עליו לאלוה והאומר לו

1) אם δ 2) Ms. משום אשת אב ומשום אם 3) ms. מה חטאת הבהמה L Ms. חטאת j 4) לאחר מותו F in DS 5) Ms. לאדן 6) ms. F in DS הקב"ה 7) o δ 8) j M יוסה (notandum in Ms. nom. pr. Jose semper scriptum) 9) L Z יוסי; VK Ms. M bis 10) omnes נגמר הדין 11) δ o inepte propter 12) δ o et 13) L o 14) j Ms. L, sed δ שואלין M 15) mišnajoth, in j δ L Ms. המזבח 16) cf. T X. 3. 17) ואח' המ' 18) L Ms. j; δ

אלי אתה. ^δ אבל המנפ[ח] ¹ והמנשק והמכבד והמחבק ² והמרבץ המרחיץ הסך המלביש והמנעיל ³ עובר בלא תעשה; ^δ הנודר בשמו והמקיים בשמו עובר בלא תעשה. הפוער עצמו בבעל פעור ^ε זו היא עבודתו, [והוורק אבן למרקולים] ^ζ זו היא עבודתו. ⁴

ז) הנותן מזרעו למולך, אינו חייב עד שימסור למולך ⁵ ויעביר באש; ^ε מסר ⁶ למולך ולא העביר באש, העביר באש ולא מסר למולך, אינו חייב עד שימסור למולך ויעביר באש. ⁶ ובעל אוב זה הפיתום ^{7δ} והמדבר ⁸ משחיו, ^ε וידעוני זה ⁹ המדבר בפיו, ^δ הרי אלו בסקילה, והנשאל בהן באזהרה. ^ε

ח) המחלל את השבת, בדבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגנתו חטאת, ^ε והמקלל אביו ואמו, אינו חייב עד שיקלל ¹⁰ בשם; קללם בכנוי, ^δ ר' מאיר מחייב וחכמים פוטרין.

ט) הבא על (ה)נערה מאורסה, ¹¹ אינו חייב עד שתהא נערה בחולה מאורסה והיא ¹² בבית אביה; באו עליה שנים, הראשון בסקילה והשיני בחנק.

י) המסית זה הדיוט ^ε המסית את ההדיוט; אמר לו: ¹³ יש יראה ^δ במקום פלוני, כך אוכלת, כך שותה, כך מיטיבה, כך מריעה; כל חייבי מיתות שבתורה, אין מכמינין ^ε עליהן חוץ מזו. ^δ אמר לשנים והן ¹⁴ עדיו מביאין ¹⁵ אותו לבית דין וסוקלין אותו. אמר לאחר,

1) *δ j L Ms.* recte, cf. T X. 3; N המנרף per errorem.

2) L, desideratur in *δ j*. An propter consecutionem legendum מקנה vel המעטף ³ T > *δ j* Ms. L etc. Pro 'למ' habet במרק' ⁴ L Ms. vel simile ut in T l. c. ⁵

4) *supplendum secundum j δ Ms. L* etc. Pro 'למ' habet במרק' ⁵ L Ms.

5) ed. Soncino o ⁶ o M Carlsruhe ms. in DS; in Ms. o מסר

המדבר ^{8δ} הפיתום ⁷ L, פיתום ^{7δ} למולך ולא העביר באש

9) o ¹⁰ omnes שיקללם ¹¹ cf. supra, L המאורסה ^{11δ}

הן ^{14δ} rectius ¹⁴ o omnes ¹³ o j Ms. L ^{12δ} מאורשה

והן מביאין ¹⁵ M

לאיש בן, ^a לא בת, ¹ בן, לא איש, הקמן פטור שלא בא לכלל המצות. ^{2e}

ב) מאימתי ⁸ הוא ⁴ חייב? משיאכל טרטימר ⁵ בשר, וישתה חצי לוג יין ^a האימלקי; ^{5a} ר' יוסי אומ' מנה בשר, ולוג יין; אכל בחבורת מצוה, ⁶ אכל בעבור החדש, ⁶ אכל מעשר שני בירושלם, אכל ⁷ נבלות וטרפות שקצים ורמשים, אכל דבר שהוא מצוה, ודבר שהוא עבירה, אכל כל מאכל ולא אכל בשר, שתה כל משקה ולא שתה יין, אינו נעש' בן סורר ומורה, עד שיאכל בשר וישתה יין, שנ' וזלל וסוכא, ^e אעפ"י שאין ראייה לדבר, זכר לדבר, ^d אל תהי בסוכאי יין בזוללי בשר למו. ^e

ג) ננב משל אביו ואכל ברשות אביו, משל אחרים ⁸ ואכל ברשות אחרים, ⁸ משל אחרים ⁸ ואכל ברשות אביו, אינו נעשה בן סורר ומורה עד שיגנוב משל אביו ויאכל ברשות אחרים; ר' יוסי בר' יהודה ⁹ או', עד שיגנוב משל אביו ומשל אמו. ^a

ד) היה אביו רוצה, ואמו אינה רוצה, אמו רוצה, ואביו אינו רוצה, אינו נעשה בן סורר ומורה עד שיהיו שניהם רוצים; ר' יהוד' או' אם לא היתה אמו ראויה לאביו, ^a אינו נעשה בן סורר ומורה. היה אחד מהם גרם, או חנר, או אלם, או סומא, או חרש, אינו נעשה בן סורר ומורה, שנ', ותפשו בו ¹⁰ ולא ¹¹ גידמיו והוציאו

לאיש L, לאיש בן בן לא בת Ms, לאיש בן בן ולא בת ¹ j
⁴ o ^δ ומאימתי C ³ מצות ^δ ² nostro texto = בן לא בת
^{5a} G (תרטי' C et Romm) טרתי' VKZ, טרטימר Ms. L Aruch ⁵
⁶ Ms. Carlsruhe ⁷ ms. o אכל בחב' מצוה ⁶ ג ב א באימלקי
[אכל טבל] אכל נביל' ... ורמשים [אכל מעשר ראשון] in DS >
ורמשים [אכל טבל ומעשר ראשון] > in ^δ C (in parenthesi in Romm)
שלא נטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שלא נפרו] אכל דבר ...
רבי יוסה ור' Ms. corr בי רבי יהודה j ⁹
אחרין M ter ⁸
ותפשו בו ונ' ותפשו בו M, אביו ואמו > ¹⁰ ^δ יהודה אומר'
לא Ms. ¹¹ ולא גידמין

אותו, ולא חנר'י, ואמרו לו ולא אלמים, בנינו זה ולא סומים, איננו שומע בקולינו¹ ולא חרשים. מתרין בו בפני שלשה ומלקין אותו; חזר וקלקל, נדון בעשרים ושלשה, ואינו² נסקל עד שיהיו שם שלשה הראשונים, שני, בנינו זה זה הוא³ שלקה בפניכם. ברח עד שלא נגמר דינו, ואחר כך הקיף זקן התחתון, פטור, ואם משנגמר דינו ברח, ואח' כך הקיף זקן התחתון, חייב.

ה) בן סורר ומורה נידון⁴ על שם⁵ סופו, ימות זכאי ואל ימות חייב, שמיתתן של רשעים הנייה להם, והנייה לעולם, ולצדיקי⁶ רע להם ורע לעולם; יין ושינה לרשעים⁷ הנייה להם⁸ והנייה לעולם, ולצדיקים רע להם ורע לעולם; פזור⁹ לרשעי' הנייה להם והניי' לעולם, ולצדיקי', רע להם ורע לעולם; כנוס לרשעי' רע להם ורע לעולם, ולצדיקים טוב להם וטוב לעולם; שקט לרשעים רע להם ורע לעולם, ולצדיקים הנייה להם והנייה לעולם.

ו) הבא במחתרת¹⁰ וידון⁹ על סופו; היה בא במחתרת ושבר את החבית, אם יש לו דמים¹¹ חייב, אין¹⁰ לו דמים פטור.
ז) אלו¹¹ שמצילין אותם בנפשם¹² הרודף אחר חברו להרגו, ואחר הזכור, ואחר הנערה המאורסה, אבל הרודף אחר הבהמה, והמחלל את השבת, והעובד עבודה זרה, אין מצילין אותם בנפשם.¹³

פרק תשיעי

[א] אלו¹⁴ הן הנשרפין, הבא על אשה ובתה, ובת כהן; ¹⁵ בכלל

1) ms. F in DS o   2) Ms. אינו   3) זורו   4) L יידון
5) M לשם   6) M ושל צדיקים   7) Ms. לרשעין
Ab etc. usque ad finem paragraphi desideratur in M, de jure, quia locum de Baraitha in *b* 71 *b* sumptum esse videtur   8) *b* L הנייה
omnia   9) j Ms. J., נידון   10) *b* אין   11) ואלו הן
12) Ms. נערה מאורסה   L totaliter = N   13) j
b L Ms. בנפשן   14) ואלו   15) שזנתה > *b*   16) j *b* Ms. L בכלל

אשה ובתה, ^a בתו ^b ובת בתו ובת אשתו ובת בתה ובת
בנה, ¹ חמותו, ואם חמותו, ואם חמיו ו ואלו הן ² הנהרנין, הרוצח
ואנשי עיר נדחת.

[ב] רוצח שהכה את רעהו בין באבן בין בברזל, ³ וכבש עליו לתוך
המים או לתוך האור, ואינו יכול לעלו' משם ומת, חייב; דחפו
לתוך המים, או לתוך האור, ויכול הוא ⁴ לעלות משם ומת, פטור;
שיסה ^a בו את הכלב, ושיסה ⁵ בו את הנחש, פטור; משיך בו
את הנחש, ^b ר' יהודה מחייב, וחכמים פוטרין ו המכה ⁶ את חברו
בין באבן בין באגרופ, ^c ואמדרוהו ⁸ למיתה הקל ⁹ ממה שהיה,
ולאחר מיכן ¹⁰ הכבד ומת, חייב; ר' נחמיה פוטר, ¹¹ שרגלים
לדבר ו נתכוון להרוג את הבהמה, והרג את האדם, נתכוון להרוג ¹²
את הנכרי, ¹³ והרג את ישראל, נתכוון להרוג ¹⁴ את הנפלים, ¹⁵
והרג את ¹⁶ בן קיימא, ¹⁷ פטור; נתכוון להכותו על מתניו, ולא היה
בה ^d כדי להמית ¹⁸ על מתניו, והלכה לה ¹⁹ על לבו, והיה בה כדי
להמית על לבו, ומת, פטור; ²⁰ נתכוון להכותו על לבו, והיה בה
כדי להמית על לבו, והלכה לו על מתניו, ולא היה בה כדי
להמית על מתניו, ומת, פטור; ²⁰ נתכוון להרוג את הגדול, והלכה
לה על הקטן, והיה בה כדי להמית את הקטן, ומת, פטור; ²⁰ נתכוון

1) ms. Carlsruhe in DS secundum ordinem
scripturae 2) הן o ^b 3) באבן או בברזל ^b 4) j L,
o ^b, רוצח המכה L 5) שיסא Ms. 6) באבן או באגרופ 7) ms. Carlsruhe in DS
שהכה 8) Ms. 9) והיקל ^b, הקל L, היקל j Ms. 10) ועמדרוהו
מכאן 11) j L Ms., פטור, נחמ' אומר פטור, 12) כיני מתניהא, cf. citatum in j ad loc. 13) נחמ' פוטר וחכמים מחייבין
נתכ' לה' 14) נחמ' פוטר וחכמים מחייבין שרגלים לדבר
o L ^b j 15) ^b j 16) נתכ' לה' 17) לנכרי j ^b L 18) קיימא Ms. 19) לנפלין L לנפלים
in C promiscue, in ^b לו, בו ^b in L sed postea sic recte N 20) M Ms. j L q
לה, בה, in j M Ms. L, לה, בה, Romm semper

להכות את הקטן, והלכה זה¹ על הגדול, ולא היה בה כדי להמית את² הגדול, פטור; נתכוון³ להכות⁴ על מתניו, והיה בה כדי להמית על מתניו, והלכה לה על לבו, ומת, חייב⁵; נתכוון להכות את הגדול, והיה בה כדי להמית את הגדול, והלכ' לה על הקטן, ומת, חייב; ר' שמעון אומר, אפילו נתכוון להרוג את זה והרג את זה, פטור.

ג) רוצח שנתערב באחרים, כולן פטורין; ר' יהודה אומר כונסין אותו⁶ לכיפה⁷. וכל חייבי מיתות שנתערבו זה בזה, ידונו⁸ בקלה, הנסקלין בנשרפין; ר' שמעון אומר, ידונו⁸ בסקילה, שהשריפה חמורה; וחכמים אומרים, ידונו⁸ בשריפה, שהסקילה חמורה; אמר להן ר' שמעון, אלו לא היתה שריפה חמורה, לא נתנה לבת כהן גדול! אמרו לו, אלו לא היתה סקילה חמורה, לא נתנה למגדף ולעובד עבודה זרה! הנהרגין בנחנקין; ר' שמעון אומר בסיף, וחכמים אומרים בחנק.

ד) מי שנתחייב שתי⁹ מיתות⁸ בבית דין⁹ נידון¹⁰ בחמורה; עבר עבירה שיש בה¹⁰ שתי מיתות⁸ נידון¹⁰ בחמורה; ר' יוסי אומר, נידון¹⁰ בזיקה¹¹ הראשונה שבאת¹¹ עליו.

ה) מי שלקה ושנה¹² בבית דין, כונסין¹³ אותו לכיפה, ומאכילין אותו שעורים, עד שכריסו נבקעת;¹⁴ ההורג נפשות שלא בעדים, כונסין¹³ אותו לכיפה, ומאכילין אותו¹⁵ לחם צר ומים לחץ.¹⁶

להכות ⁴ δ אכל נחב' ³ δ o ² (לו) לה ¹ omnes
 לכיפה ⁷ Ms. j δ L אותן; ⁶ Ms.; j L Ms. M o
 בשתי מיתות ב"ד ⁹ L: בשתי ⁸ δ 8a) cf. supra נידונין ⁸ δ
 δ 10a) נידון ¹⁰ δ, ידון j M Ms. L נ שתי מ' ב"ד; ¹¹ Ms.; שנתחייב ¹¹ L Ms., שבאות ¹² δ, שכאה ¹³ L Ms., בית דין j δ; ¹⁴ L, cf. 4; מכניסין ¹³ δ ונותנין לו ¹⁵ Ms. L
 מחבקעת ¹⁴ δ

ו) הגנוב את הקסוה, ^a1 והמקלל בקוסם, ^a1a וזכועל ארמית, ^a קנאין ² פונעין ³ בו: ⁴ כהן ששמש בטומאה, אין אחיו הכהנים מביאין אותו לבית דין, אלא פירחי כהונה ^d מוציאין אותו לעזר, ⁵ ופוצעין ⁶ את מוחו בגזירין, ^e7 זר ששמש במקדש, ^fר' עקיבא אומר בחנק, וחכמים אומרי, בירי שמים. ⁸

פרק (תשיעי) [עשירי].

[א] כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, שנ' ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ. ^a9 ואילו שאין להם חלק לעולם הבא, ^b האומר אין תחיית המתים מן התורה ¹⁰ ואין תורה מן השמים, ואפיקורוס: ר' עקיבא אומר, אף הקורא בספרים החיצונים, ^c11 והלוחש ^d על המכה, ואומר כל המחלה אשר שמתו במצרים לא אשים עליך; ^e12 אבא שאול אומר, אף ההונה את השם באותיותיו. ^f13

[ב] שלשה מלכים וארבעה הדיוטות אין להם חלק לעולם הבא; ¹⁴ שלשה מלכים, ירבעם ואחאב ומנשה; ר' יהודה אומ', מנשה יש לו חלק לעולם הבא, שנאמר, ויתפלל אליו ויעתר לו וישמע

1) *δ* L, in j הקסווא (sed in Gemara ad locum), Ms. הקנאין L, קנאים Ms. 2) בקסם j 1a) הקיסווא M, הקסוא *desideratur in VK, exstat in Z* 3) *mišnajoth* היו פונעין 4) *δ*, ומפצעין j 6) חוץ לע' Ms. L j 5) כהם L, בהן Ms. j ומוציאין Ms. L 7) בגזירין j 8) *aliquae mišnajoth* > שמי' במיתה ביר' שמי' 9) נצר ממעי מעשה ידי להתפאר > *δ* 10) Ms. L o, cf. Alfasi in DS 11) Ms. החיצונין 12) L > ונ' 13) Ms. רפאך (Ms. אני ה' רפאך > Ms. j *δ* ונ' 14) Ms. o per errorem באותותיו

תפלתו¹ וישיבהו ירושלים למלכותו: ^a אמרו לו, למלכותו השיבוהו² ולא השיבוהו² לחיי העולם הבא; ³ וארבע[ה] הדיוטות, בלעם⁴ ודואג ואחיתופל וניחוי.

ג דור המבול אין להם חלק לעולם הבא, ואין עומדים בדיו, שנאמר לא ידון רוחי באדם לעולם. ^{a4} אנשי סדום להם חלק לעולם הבא, ⁵ אבל עומדין בדיו, שנאמר, ⁶ ואנשי סדום רעים וחמאים ^{6a} וגו' ⁷ נחמיה אומר, אילו ואילו אין ⁷ עומדין בדיו, ⁸ שנאמר ⁹ על כן לא יקומו רשעים במשפט וגו' ¹⁰ זה דור המבול, וחמאי' בעדת צדיקים אילו אנשי סדום; אמרו לו בעדת צדיקים אינן עומדין ¹¹ אבל עומדין הם ¹² בעדת רשעים. מרגלים ¹³ אין להם חלק לעולם הבא, שנאמר, ויוציאו מוציאי דבת האר' וימותו, ^d בעול' הזה, במגפה, לעולם הבא. דור הפלגה ¹⁴ אין להם חלק לעולם הבא שנאמר, ויפץ ה' אותן, ¹⁵ בעולם הזה, ומשם הפיצם ה' ^e בעולם הבא. ¹⁶ דור המדבר אין להם חלק לעולם הבא, ואין

1) Ms. L j, תפלתו ^b השיבו ² omaes 3) etiam L Ms.
ולא לחיי הע"ה הב' הש' ^b sed (לא L) ולא השיבו לחיי ה"ה j
לא דין ולא רוח > postea In ^b בשנים הוא כשר > Ms. > ונ' > L 4)
דור ^b vide hic infra, sed sententia דור ^b rursum consequitur etc. o in j Ms. L 5) in ^b sequitur hic
שנא' ואנשי סדום 5) in ^b sequitur hic
שנ' לא ידון רוחי ⁶ L citatum superius valde inepte o j Ms.; 6)
7) j L ^b לה' מאד, רעים בעולם הזה וחמאים לע"ה > 6a)
8) o Ms. 9) in ^b j citatum totum locum ab
etc., etc. זה על כן et replicatur בע' צדיקי' usque ad על כן
etc. etc. אילו etc. וחמאים 10) superfluum videtur et omittitur in
הן j Ms. M 12) אינם עומדים בעדת צדיקים ^b 11) L ^b j
^b 109 baraithe e במגפה לעולם הבא usque ad haec sententia 13)
sumpta esse videtur ut citatur in Jalkut Pent. § 744 et de re omittitur in Ms. L j 14) in ^b post דור המבול ut inquam; o in L
15) I. אותם ut omaes 16) in ^b totus versus et postea binae
deductiones sicut supra

עומדים בדין, שנאמ' במדבר הזה יחמו ושם ימותו, ¹ דברי ר' עקיבא; ר' אליעזר אומר, עליהן ² הוא אומר. אספו לי חסידי כורתי בריתי עלי זבח. ³ עדת קדח אינה עתירה לעלות, ⁴ שנאמר וחכם עליהם הארץ ⁵ ויאבדו מתוך הקהל, ⁶ דברי ר' עקיבא; ר' אליעזר אומר, עליהם ⁷ הוא אומר ה' ממית ומחיה ⁸ וגו'. עשרת השבטים אינן עתידין לחזור, שנאמר, וישליכם אל ארץ אחרת כהיום הזה, ⁹ מה היום הזה הולך ואינו חוזר, כך ¹⁰ הן הולכין ואינם חוזרין, דברי ר' עקיבא; ר' אליעזר אומר אף ¹¹ מה היום מאפיל ומאיר, אף הן ¹² אפילה שלהן עתידה לאור להם ¹³

(ד) אנשי עיר הנדחת אין ¹⁴ להם חלק לעולם הבא, שנאמר ¹⁵ יצאו אנשי בלעל מקרבך ¹⁶ וכל ¹⁷ ואינן נהרגין ¹⁸ עד שיהיו ¹⁹ מדיחיה מאותה העיר, ומאותו השבט, ועד ²⁰ שירח ²¹ רובה, ועד ²² שיריחוהו אנשים; ²³ הדיחוהו נשים וקטנים, או שהודח מעומה, או היו מדיחיה מחוצה לה, ²⁴ הרי אלו כיחידים, וצריכין שני עדים והתראה לכל אחד ואחד; זה חומר ביחידים מבמרוזבים,

1) supplendum ut in margine manuscripti M במדבר הזה יחמו ושם ימותו לעוה"ב
2) L, ceteri עליהם sed corripitur בעוה"ז, ושם ימותו לעוה"ב
3) ms F in DS pro hoc אין להם חלק לעוה"ב
4) in b cum עליהן Ms.
5) b > לעולם הבא
6) b > בעולם הזה
7) omnes מוריד שאול ויעל >
8) b j Ms. L אף
9) o omnes
10) b > שאפילה להן כך
11) Ms. j L M הן, עשרת השבטים
12) b > כשהיא אפילה להן עתידה, עתיד ליאור M, עתיד להאיר להן
13) L, שהוא אפילה להן עתידה ליאור להן Ms., ליאור להן
14) caetera = Ms.
15) b L, sed o Ms. j
16) j L sicut etiam j Ms. L לאמר + [יושבין] M (אנשי) עירם
17) L Ms. (הא Raši) ואינם נהרגין b, הא אינן נהרגין Ms.
18) j L Ms. עד
19) omnes שירח
20) Ms. postea, שיריחוהו Ms. ושיריחוהו אנשים M
21) L Ms. = N solum, או שהיה מדיחיה חוצה לה (C Romm) b
22) שיהיו

שהיחידים בסקילה, לפיכך ממונם פליט¹ והמרוכים בסיוף, לפיכך ממונם אבה.

(ה) הכה תכה את יושבי העיר ההיא² לפי חרב, החמרת והנמלת העוברת³ ממקום למקום, הרי אלו מצלין⁴ אותן, שנאמר, החרם אותה ואת כל אשר בה ואת הבהמה לפי חרב, מיכן⁵ אמרו נכסי צדיקי' שבתוכה אבודין, ושבחוץ⁷ לה פלטים, ושל רשעים בין מתוכה⁸ בין מחוצה⁹ לה אבודין.¹⁰

(ו) ואת כל שללה תקבץ אל תוך רחובה,¹¹ אין¹² לה רחוב עושין לה רחוב; היה רחובה חוצה לה, כונסין אותה לתוכה, שנאמר, אל תוך רחובה.¹³ ואת כל שללה,¹⁴ ולא שלל שמים, מיכן¹⁵ אמרו¹⁶ ההקדשות שבתוכה^{16a} יפדו, ותרומוות ירקבו, ומעשר שני וכתבי הקדש יננו, שנאמר¹⁷ כליל לה' אלהיך; אמ' ר' שמעון אם¹⁸ אתה עושה¹⁹ דין בעיר הנדחת, מעלה אני עליך²⁰ כאילו אתה מעלה²¹ עולה כליל לפני. והיתה חל עולם לא הבנה

היה (C) הואת. (Romm corr.) δ 2) (פֶּלֶט Ms.) פליט 1) omnes
 5) j L 4) מצילין והעוברת L inepte 3) ut M) δ מכאן Ms.,
 אבודין (אובדין) אובדים Ms. in DS 6) j L Ms. δ 7) δ שבחוץ
 בתוכה M שבתוכה δ 8) δ שבחוץ δ 9) δ > 11) etc.
 etc. שנאמר ואת כל שללה > הרי אלו אובדין δ 10) δ >
 13) tria vocabula 12) δ j L אין אם 12) δ j L Ms. o M Ms. L j
 14) δ שנאמר citati o δ sed exstat in M L Ms. j neccessarie
 ושרפה באש את העיר ואת כל שללה כליל לה' אלהיך, שללה
 את כל δ 15) δ omittuntur in j L (ubi vocabula כליל לה' אלהיך, ולא כו'
 חכמים > M 16a) δ מכאן 15) δ Ms. M F Sifre (העיר
 etc. כליל ut citatum 17) o omnes 16) δ Ms. L j, שבה M Ms. 16b)
 18) b > sequentibus construat ad fidem sententiae etc. והיתה
 M Ms. אם אתם עושין δ 19) o L Ms. j אמר הקב"ה אם
 C δ 21) (C o) עליכם δ 20) sed M = N אם עושה אתה
 M j Ms. L etc. אתם מעלים δ vulgo (ה) מעלה
 = N. In M > מעלה [עליה]

עוד¹ לא תעשה אותה² ננות ופרדסים, דברי ר' יוסי הגלילי;
 ר' עקיבה אומר, לא תבנה עוד³ לכמות שהיתה, אינה נבנית.
 אבל נעשית⁴ ננות ופרדסים. ולא ידבק בידך מאומה מן החרם
 למען⁵ שוב ה' מחרון אפו ונתן לך רחמים ורחמך והרבך,⁶ כל⁷
 זמן שהרשעים⁷ בעולם, חרון אף⁸ בעולם, אבדו רשעים מן
 העולם, חרון אף מסתלק⁹ מן העולם.⁸

פרק (עשרי) [אהר עשר].

[א] ואילו¹⁰ הן הנחנקין,^a המכה אביו ואמו, וגונב נפש מישראל,
 וזקן ממרא⁸ על פי בית דין, ונביא השקר, והמתנבא לשם¹¹
 עבוד' זרה, והבא על אשת איש, חוזמין בת כהן^e ובועלה; המכה
 אביו ואמו אינו חייב עד שיעשה בהן חבורה; זה חומר במקלל^d
 מבמכה, שהמקלל לאחר מיתה חייב, והמכה¹² לאחר מיתה
 פטור; וגונב¹³ נפש מישראל אינו חייב, עד שיכניסנו¹⁴ לדשותו;
 רבי יהודה או', עד שיכניסנו¹⁴ לדשותו וישתמש בו, שנאמר,
 והתעמר בו ומכרו.^e והגונב¹⁵ את בנו, ר' יוחנן בן ברוקה מחייב,
 וחכמים פוטרים. נב את¹⁶ שחציו עבד וחציו בן חורין,^f ר'
 יהודה מחייב, וחכמים פוטרים.

[ב] זקן ממרא על פי בית דין, שנאמר, כי יפלא ממך דבר למשפט¹⁷

1) omittuntur in *b*, sed exstant in *j* M Ms. L
 2) *j* Ms. 'לא תעשה אפילו', M L Sifre = N
 3) L duplicat עוד 4) Ms. *b j* L נעשית היא 5) o *b*, in F
 וגו' > והרבך in *j* post exstat; in *j* Ms. usque ad אפו (vide DS) et
 6) *b* L Ms. שכל 7) M שרשעים 8) M אפו 9) *j* *b* L Ms.
 בשם *j* *b* L Ms.; 11) אלו 10) M אפו M נסתלק חרון אף
 13) in והמקלל (והמכה l.) לאחר מ' (חייב d.) פטור L corr 12)
 הגונב 14) aliquae mišna joth 15) incipit mišna nova et legitur
 16) *j* *b* o, sed L Ms. = N הגונב 15) *b* שיכניס
 בין נגע לנגע ms. F in DS + בין דם לדם בין דין לדין > L *j* 17)

וג'.^a ושלשה¹ בתי דינין היו שם,² אחד² על פתח הר הבית, ואחד² על פתח העזרה, ואחד² בלשכת הגזית;³ באים לזה שעל פתח הר הבית, ואמר להם, כך דרשתי וכך דרשו חברי, כך לימדתי וכך לימדו חברי, אם שמעו⁴ אמרו³ להן, ואם לאו באים⁴ לזה⁵ שעל פתח העזרה, וא' להם, כך דרשתי וכך דרשו חברי, כך לימדתי וכך לימדו חברי, אם שמעו אמרו להן,⁶ ואם לאו אלו ואילו באין לבית דין הגדול שבלשכת הגזית,⁷ שמשם⁸ תורה יוצאה⁹ לכל¹⁰ ישראל, שנאמר, מן המקום ההוא אשר יבחר ה'.^e חזר לעירו ושנה ולמד בדרך שהוא למד,¹¹ פטור, אם¹² הורה לעשות,^f חייב, שנאמר והאיש אשר [יעשה]¹³ בזרן^g וג' ¹⁴ אינו חייב עד שיורה לעשות. תלמיד¹⁵ שהורה לעשות^h פטור, נמצא חומרו קולו.¹⁶ [חומר¹⁷ בדברי סופריםⁱ מדברי תורה, האומר אין תפילין,¹⁸ לעבור¹⁹ על דברי תורה, פטור;^j חמש טמטפות, להוסיף על דברי סופרים, חייב].

ג) אין ממיתין אותו לא בבית דין שבעירו, ולא בבית דין שביבנה²⁰ אלא מעלין אותו בבית דין הגדול שבירושלים, ומשמרין אותו עד הרגל, וממיתין אותו כרגל,²¹ שנאמר, וכל העם²¹ ישמעו ויראו,²² דברי ר' עקיבא; ר' יהודה אומר, אין מענין דינו²³

1) L Ms. M; שלשה j 2) אחד [וישב] δ ter 3) אומר δ
M ut Ms. L j 4) באין להן. In L o tota sententia δ Ms.
5) לאותן δ 6) אומר δ resp. j, אומרים Ms. = N 7) M
באין ללשכת הגזית שממנו δ 8) יוצאה תורה δ 9)
M L Ms. j (יוצא Ms. L) תורה יוצאה 10) ms. in DS o et l.
לישראל j Ms. L למד δ 11) שהוא למד j Ms. L 12) o, j
התלמיד M Ms. j L 13) supplendum 14) o δ 15) M Ms. j L
16) Ms. קלן in consonantibus. 17) hic passus suppletur ad
fidem omoium. 18) Ms. תפילים 19) כדי לעבור δ 20) L >
tertio loco inepte ולא בבית דין שבאותו המקום M et
ישראל Ms. 22) δ > 23) δ j > את דינו

של זה, ^d אלא ממיתין אותו מיר, וכותבין ושולחין ¹ בכל המקומות, ^e
 איש פלוני בן איש פלוני ² נתחייב ³ מיתה בבית דין.
 (ד) נביא השקר ⁴ והמתנבא ⁵ מה ⁶ שלא שמע, ^a ומה שלא נאמר
 לו, ⁷ אבל הכובש על ⁸ נבואתו, והמוותר על דברי הנביא, ⁹ ונביא
 שעבר ¹⁰ על דברי עצמו, מיתתו בידי שמים, שנאמר, אנכי אדרוש
מעמו. ^b

[ה] המתנבא בשם עבודה זרה, ואומר כך אמרה עבודה זרה, אפלו
 כיון את ההלכה לטמא את הטמא ולטהר ¹¹ את הטהור, הבא
 על אשה איש, כיון שנכנסה ^{11a} לרשות הבעל לנשואין ¹² אף
 על פי שלא נבעלה, ובא ¹³ עליה, הרי זו בחנק; וזוממי ¹⁴ בת כהן ^a
 ובעלה, שכל הזוממין ¹⁵ מקדימין ^{15a} לאותה המיתה, ¹⁶ ^b חוץ
 מזוממי בת כהן ובעלה

---

1) ושולחין ושולחין שלוחין ^b (sed omittitur in baraita in Gemara ad locum)
 2) M Ms L j, C בר פלוני (non exstat in ^b ed. vulgatae.)
 3) מתחייב ^b 4) j M Ms. L ונביא השקר, in ms. F in DS
 5) ^b L המתנבא 6) Mišnaioth
 7) ^b > אדם מיתתו בידי אדם 8) ^b את
 9) נביא ^b ^j 10) L שעובר 11) Ms. לטהר 11a) Ms.
 12) ^b מן הנישואין, ולנשואין ^b 13) ^b שניכנשא
 14) Ms. זוממי 15) Ms. שכל המזומין ^b 16) ^b מיתה
 j L Ms. הא כל הזוממין 15a) L קודמים

NOTES.

NOTES.

I, 1. *a* Acc. to B b. 3^b j. I, 1. (18^a) אֱלֹהִים (i. e. judges) occurs three times in Ex. 22, 7, 8; or, at least, twice; to the two a third is added in order that the bench be not of an equal number. The bench is composed of laymen (הַרְיוֹטוֹת), or acc. to T I, 2 p. 415, 'of three men of the Synagogue', as distinguished from the experts (מוֹמְחֵי), one alone of whom at times could act. אֱלֹהִים indeed implies noted experts; such are not needed in "affairs of money" (דִּינֵי מְמוֹנוֹת), as they are in cases of robbery (גֻּזַל) and bodily injury (חֶבֶל; cfr. מוֹם Lev. 24, 19; b Baba K 84^a). *b* נֹק (= חֶבֶל b 3^a) bodily injury

done to a man by a man or a goring ox (Ex. 21, 28). If the ox is usually quiet (חֵם) and not habitually goring (מוֹעֵד), half the damage (חֲצֵי נֹק) is to be paid. *c* through theft (נִגְבָּה Ex. 22, 3).

d (ib. 21, 37). *e* Ex. 22, 15 (יִפְתָּה); fine of 50 pieces of silver Dent. 22, 29; ib. 28 "and lay hold on her", hence the Rabbis say אִנִּים "force". *f* Dent. 22, 19, fine of 100 pieces of silver. It

may also be a question of the woman's life, ib. 20. 21. More precise T I, 2 p. 415_s.

2, *a* מִכּוֹת (cfr. treatise so named) are scourges (מַלְקוֹת). Cfr. Dent. 25, 2, 3. For the bench of 3 or 23 see b 10^a. *b* קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ

is more usual (B b 10^b T 2, 1, p. 416₁₀). עֵבוֹר is used because of עֵבוֹר הַשָּׁנָה. The verb עָבַר might indeed be used (cfr. עוֹבֵר J 1039) of a month which had 30 days; but the word probably became obsolete or was used only in regard to the year. Its place was taken by "Sanctify": the authorities pronounced the month "Sanctified". On these authorities (j חֲבָרִים I 2 (18^c₁₀)) see Greetz, *Gesch.* IV³ 68; Maimonides קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ in *Mishneh Torah* I; Baneth, *Maimuni's Neumondbe-*

rechnung in Ber. Lehr. f. Wiss. d. Judenth. XVI, XVII, XX; Schürer I³ 745—760; J. E. s. v. *Calender*. *c* Symbolized in the 3, 5, 7

words of the verses containing the priestly blessing, Numb. 6, 24—26 (b. 10b, j. I, 2. f. 18b); 3 porters (2 Kings 25, 18); 5 who look upon the face of the King (*ib.* 19), or 7 (Esther 1, 14). The additions are made to the bench in consequence of divergent views. — נושאין ונוחנין correlative terms (cfr. nouns משא ומתן J 848; Aramaic וטרי שקיל וטריא J 552).

3. *a* Cfr. Lev. 4, 15 (b. 13b; M. Menah IX, 7). Originally a rite connected with the sacrifice, the laying on of hands became (only symbolically—of course) the ceremony of appointing Rabbis with juridical powers (מיסמך סבי), known as סמיכה (*MGWJ* 45, 124; Krauss *J. Q. R.* 17, 372). The *Semīhah* can be practised only in Palestine; but Maim. is of opinion that it could be practised even today through the agreement of the teachers living in Palestine (Maim. to Behor. IV, 3; M. Torah, Sanh. IV, 11). Jacob Berab made an ineffectual attempt to do this. *b* Deut. 21, 6 זקני העיר, the elders of a

city, near which a body has been found; it was necessary to offer a beheaded heifer. Whether in both cases 3 or 5 judges are necessary depends upon the exegesis of the Biblical verses (b 13b, 14a, j. I 2 19a).

c Deut. 25, 9 הזקנים. Cfr. treatise *Yebamot*. *d* bh מאן (Ex.

22, 16; Gen. 39, 8; Esther 1, 12) "refuse"; here the refusal of a woman of age who as a minor had been given in marriage by her brothers or her mother (and not the father). Cfr. M. *Yebam* XIII, 1. Gemara, *ib.* 101b cites the phrase in our *Mishnah* as המיאון והחליצה בשלשה. M. *Yebam*. XIII, 1, acc. to Beth Shammai, the refusal must be given before the authorities (בית דין); acc. to Beth Hillel this is unnecessary. *e* ransoming of the fruit of a tree in it's fourth year.

Lev. 19, 23, 24. Cfr. treatise ערלה. *f* likewise ransoming (Deut. 14, 25). Cfr. treatise on the two tithes. *g* ransoming of things

of value given to the sanctuary, Lev. 27, 13. *h* *ib.* ערכך; cfr. treatise 'Arah'in'. The law mentions movable (e. g. a horse), immovable (e. g. a field) things as well as the monetary worth of a man; the priests were to estimate the worth.

4. *a* Cfr. לרבעה Lev. 20, 16. The other text (cfr. V. 15) suggests that both should be punished in the same manner, i. e. before the

small Sanhedrin of 23. The real agent of the crime may be either the man or the animal and therefore the general expressions ריבוע and נרבע are used; b 15^a (54^b) makes, however, a distinction; Ex. 27, 18 has שכב for רבע. *b* Ex. 21, 29. *c* only when they have killed a man. *d* זכה i. a. any one has the right to kill such beasts. The addition זכה בהן לשמים b 15^b is strange, although cited by Maim. For the stoning of a dangerous rooster, see Eduyyot VI, 1 (*R. E. J.* 53, 37); of a snake, see b 15^b.

5. The case Deut. 17, 2 refers only to "man or woman", i. e. individuals; the apostacy of a whole tribe or the greater part thereof comes before the Great Sanhedrin, b. 15^b, 16^a. *b* Deut. 18, 20. The sentence is compared with that of the recalcitrant elder. Cfr. XI (X) 4. *c* The reverse would be מלחמת מצוה e. g. that of Joshua in the conquest of Canaan or with Amalek (M. Sotah VIII, 7). *d* "city" *κἀτ' ἐξοχῆν* is Jerusalem. Cfr. Roman *pomerium*. For varying degrees of holiness in different parts of Jerusalem, see M. Kelim 1, 8. *e* Temple buildings. *f* "לשכטים" either because of Deut. 16, 18 or because it suggests an earlier epoch in which the smaller Sanhedrins were distributed acc. to tribes not acc. to cities (cfr. T III, 10). Coccejus cfrs. Josephus, *Ant.* XV, 5, 4; *B. J.* 1, 8, 5; Schürer I³ 339, II³ 193. *g* Deut. 13, 13 seq. יירדון. *h* ספר Rashi: *marca*; boundary (or coast); *Aruch* VI, 114. The encouraging address should be delivered at the boundary, and then before the battle (B b Sota 42^a). The frontier-town was spared because of its importance. In order to spare the land, three cities in one district were not to be destroyed. The Rabbis recognized the purely theoretic character of these ordinances. b. 71^a; *R. E. J.* 53, 32.

6. *a* Numb. 11, 16. *b* Moses omitted, as he is above them; but T III, 9 "and Moses was of their number". *c* Numb. 35, 24, 25. *d* In case of acquittal, a majority of at least 2 is necessary; 10 + 10 + 2; but one more is added (23) that the number be not an even one (b. 17^a). *e* Numb. 14, 27. *f* Ex. 23, 2. *g* *זב*. *h* Small Sanhedrin = 23; three rows of scholars, 23 × 3 = 92; 10 men of leisure (*זשוחולאי*) = 102; 2 scribes, 2 ushers (קוזנין; T שומרי הדיינין), the 2 disputants, 2 witnesses, 2 rebutting witnesses and their adversaries = 114; 2 (or 3) supervisors of the poor, 1 physician, 1 bathing-master,

1 libellarius, 1 teacher of children = 120. i $(23 \times 10) = 230$.

Acc. to R. Meir (or Rabbi) the number is 270 (T III, 9). Maim. and Bertinoro are right in saying that the Halakha is not acc. to R. Nech.

II, 1. a The narrow crooked passages make it possible to appear and to disappear quickly. (נכסין) for נכסין perh. already in Raši; certainly in Maim. is a false reading). δ Lev. XXI, 12, see Sifra ed. Weiss p. 94d, T IV, 1. p. 420.

2. a ממונה (V. מנה Piel: to appoint), a priest high in rank, acc. to b 19a = סגן (cfr. Aboth III, 2). In T IV, 1 "the Segen to his right and the chief of the tribe [of the priests] to his left"; ib. "the Segen and the priest who has quitted his service to his right and the mourner to his left". This explains ממצען. This method of consolation is called "to pass in a row" (b. 19a, j II. 2. 20a. Cfr. M. Berach. III, 2). δ Feeding after the burial of his dead. II Sam. XII, 17; XIII, 6, 10. Cfr. III, 35; XIII, 5. b. M. Katoa 27b.

3. a b 19b "A prince" can forego honor due him, but not a king. δ II Sam. XII, 8; David Kimchi a. l. c II Sam. III, 31. d Calm the people, showing them that he had not desired Abner's death. e = ספסל of the Highpriest, but more elegant, fit for a king.

4. a See I, 5. δ entrance to his field or vineyard. c following David, 6 of whose wives are mentioned by name, but who could (II Sam. XII, 8) have had twice that number in addition, 18 (j 20c, b 21a). d Deut. XVII, 17 (ולא). e ib. XVII, 16. f ib. 17. g ib. 18; acc. to T IV, 8 p. 422, b 21b two Torahs. (Z. A. W. XXVII, 17). h Deut. XVII, 19.

5. a A king should not be seen when he is naked, has his hair cut (L. מסתפג which is out of place here) or bathes. δ Deut. XVII, 15.

III, 1. a After the interlude of the highpriest and the king, the first dictum of the tractate is taken up again in order to add various details; note however that this dictum is not universally accepted. See T I, 1 p. 414, B b 3b. δ T V, 1. The sages said: he is not privileged to declare a publicly recognized judge (מומחה לרבים) as unfit. The contumacy refers to ordinary judges. See Maim. ad loc. and b 23a. The one party can decline the judge only in case the decision has not been pronounced. c For the grades of relationship see below 4.

2. *a* Shepherds are regarded as ignorant and as transgressors of the law. *b* from נדר "to vow" — inferior to the oath. In this case also, withdrawal is not permitted after the decision (נמר דין).

3. *a* Dice and the like correspond to modern games of chance. Maim. (arabic) e. g. אלנדר (chess) and אלסטרננ (ἀστράγαλος(?) — likewise dice made of bone). In *b ad loc.* the entire category is embraced under the term אסמכתא, — "chance calculation", *Ib.* another consideration: these people are not concerned with the general welfare. *b* Doubly explained in *b* 25^a (1) wagers on pigeon flights (2) doves attracting strange doves. In *T V*, 2 p. 423 and *j ad loc.* fol. 21^a הממרה את היונים "who makes the doves obstinate", the latter appears to be assumed. Maim. *ad loc.* the male is attracted by the female, and the female by the male. Denounced as immoral although not punishable are the accusations of tax collectors, toll gatherers etc. (*b* 25^b). Those who trade with the products of the seventh or fallow-year in which corn that grows of itself can be used for eating only. *Ex.* 23, 11; *Lev.* 25, 6. A more moralizing definition in *T V*, 2 p. 423. In *j* III, 6 fol. 21^a the expression used is חגר שביעית. A historical incident follows: Formerly those also were condemned who merely gathered the fruits; in the Roman days when the heavy taxes obliged the farmers to gather the fruits of the seventh year, only trading with the fruits was disapproved of. *Cf.* *M. Roš-ha-šanah* 1, 8 and *R. E. J.* LIII, 53.

4. (Enumeration in ed. *N* — erroneous.) *a* The first Mišna (*Eduy.* VII, 2; *Gitt.* V, 6, *Nazir* VI, 1) is equivalent to the former *M*, — as the kernel from which the other proceeds. *Cf.* Hoffmann, *die erste Mischna u. die Controversen der Tannaim*; Frankel, *Darke ha-mišnah* p. 210; Graetz IV³, 53; and *J E* VIII, 611^a. The words "and every one who can inherit from him" belong according to Raši to the first *M*, according to Maim. and Bert. more correctly to the words of *R Akiba*.

5. *a* The "best man" during the marriage days; generally an intimate friend of one's youth.

6. *a* Through earnest warning.

8. *a* After the decision, the parties are admitted. The court withdraws as to-day to consider the verdict. *b* *Prov.* 11, 13.

9. *a* They may forge a document or engage false witnesses. *b* A girdle for keeping money, documents, etc.

IV, 1. *a* According to Deut. 13, 15. *b* Lev. 24, 22. *c* See above I, 1; I, 4; III, 1. *d* פתירה the warning to the witnesses is discussed in the gemara b 32b; j 22a. *e* Read מִטָּיִן Hifil (or

מִטָּיִן from מוֹט (?), Cf. דָּוָר from נָדָר III, 2 and the קָל לנִשְׁתָּ Ex. 23, 2) in the sense of reaching a decision. *f* "ravoka" in case

the judges have erred. If the judge is a layman, he must pay the loss caused by his judgement, but not if he is an expert (מומחה) b 33b. The error may be of two kinds (1) an error of law can be revoked but (2) an error of judgment (שִׁיקוּל הָרֵעָה) cannot be (ib.). *g* "all" including the pupils. Cf. below 4. *h* To leave the judgment in suspense (cf. חֵלָה בְּרִפּוּיִן Gen. R. XXII; Ex. R. XII; j Sanh. VI, 9, 23c etc. See Levy IV, 462) would be an injustice (עֵינֵי הַדִּין); on the other hand on the Sabbath (festival) this is not permissible since the verdict may be burning which is not allowed etc.

2. *a* Including what is recognized as forbidden and permitted (אסור והתר). See L. Heller. In B b 36a דיני נפשות and דיני מכות are also enumerated for other considerations. *b* It thus appears

that the learned of minor degree sat to one side in a semicircle, whereas the "great one" (הַגָּדוֹל) identical with the מוֹפֵלֵא sat in the middle. The phrase לֹא תַעֲנֶה עַל רִיב (Ex. 23, 2) was interpreted to mean that one should not contradict the Rabbi ("great one"), which would seem to point to a pronunciation "Rebbe". See Taylor, *Sayings* Appendix note 137 and Schürer II³, 315. *c* Israelites (laymen) of pure descent with whom priests can enter into family relationships.

3. *a* A frequent phrase but incorrectly explained in Schürer II³, 213. The threshing-floor is not round but as a rocky terrain built up in amphitheatric fashion. Cf. "navel" in gemara *ad loc.* (b 37a טִיבּוֹךְ). This follows also from the frequent reference to the fact that the pupils sat at the feet of the masters, showing that the masters sat on an elevated platform and the Synhedrion of Talmudic days was practically a centre of instruction. Cf. V, 4 מעֲלִים אוֹתוֹ in contrast to יָרֵךְ. The notion of "semi-circle" is secondary to "threshing-floor" and

follows in the Talmud (ib.) from comparison with the moon (סדר). Further notices regarding the arrangement of the seeds in T VII, 8 p. 426 and h. Horay. 13b.

4. *a* Cf. I, 3. *b* T VIII, 2 p. 427 "from there on there was no further fixed order (מקם *τάξις*), but whoever preceded his colleague within 4 cubits to a place took it. The public executives of the court (שומרי הדינים cf. above to I, 7), the delinquent, the witnesses, the counter-witnesses and the counter-witnesses of these stood between the outer rows and the public; and they were not to know who the delinquent was, since he might eventually become the second witness to the first one".

5. *a* Cf. III, 6. *b* as a probability i. e. as is explained through hearsay (erase שבועה in ed. N.) etc. *c* cf. I. *d* cf. Aboth V, 18 חמא הרבים הלוי בו. T IX, 5 p. 429 peculiar: His blood hangs on the neck of his witnesses; in h. 44b קולר collar, fetters. *e* Gen. 4, 10. *f* Heretics, gnostics, perhaps Judaeo-Christians. See Krauss, *das Leben Jesu* (Berlin 1902) p. 283 seq.; Herford, *Christianity in Talmud and Midrash* p. 362. T VIII, 7 p. 428: "In order that the Minim may not say he (i. e. man) was his associate in his work". The apostate Elisha ben Abuya supposed that there were two powers (= divine beings רשיות) b. Chag. 15b. Cf. Gen. R. I, 7; b. Berak. 33b etc. *g* process in coining. *h* what does this concern us? i Lev. 5, 1. *j* Pr. 11, 10.

V, 1. *a* Amplification of IV, 1. *b* heptade of the jubilee year.

2. *a* The searching (חקירה) refers to the chief circumstances, the investigation (בדיקה) to the minor circumstances. See Maim. to IV, 1. Chief circumstances: How much has he loaned, to whom, how and where? Minor circumstances: What kind of clothes did the creditor and debtor wear at the time etc. *b* minor circumstances.

3. *a* T IX, 1 p. 428 "for not every one is skilled in intercalation". *b* T ib. "for not every one is skilled in astronomy". See Maim. to M. Berach. 1, 4.

4. *a* to bring forward זכות (cf. סנגוריא *συνγορία*) as well as חובה (cf. קטיגוריא *κατηγορία*) is known as לְמַךְ, because the principles are derived from the law. *b* T IX, 4 p. 429 to silence through

threats (or scolding *נזיפה*). *c* T receive kindly (*בסבר פנים יפות*).

d T If his utterances had a decided value, he never descends down again, i. e. he was permanently counted among the learned.

5. *a* That is known as *הלנת הדין* to postpone the affair till the next morning. A different term is *נודקין* B b 42a (T ed. Zuckerm. *נִדְקִין*). T VII, 7 p. 426: In case of money affairs, one may say the

suit is postponed for a time, but not in criminal cases. Only the greatest among the judges can announce the postponement for a time.

b The judges.

c I cling to my opinion.

d ditto.

e cf. to 1, 7.

f in the technical sense of "making oneself clear".

VI, 1. *a* Lev. 24, 14.

b A flag for signalling e. g. in

the great Synagogue at Alexandria T Sukka IV, 6, j V, 1, b 51b.

c two rabbis were assigned to him to examine it.

2. *a* Jqs. VII, 19. 20.

b ib. 25.

c T IX, 5 p. 429.

B b 44b concludes in another fashion that Achan has a share in the future world.

d every one will maintain that he is innocent and the court will acquire a bad reputation (*לעון*) (b 44b).

3. *a* They killed him naked in order to hasten death (Maim.).

4. *a* The stone required the effort of two men (T IX, 6 p. 429, B b 45b).

b Dent. 17, 7.

c ib.

5. *a* not as the Romans (*כדרך שהמלכות עושה*) who crucified alive, but after death had taken place.

b Blasphemers. Cf. Num.

14, 30. j 23c "he stretched forth his hand against the essence" (*עיקר*); b 45b "he desired the essence".

c Two verdicts should not be pronounced on one day, because in hasty deliberation the mitigating circumstances are not carefully brought forward. The execution of these 80 women was therefore an exceptional circumstance (*הוראת* *שעה*), from which no conclusion can be drawn. In the Greek period one was stoned for riding a horse on the Sabbath, another was whipped because of improper relationship with his wife (b 46a).

6. *a* gallows. All requisites of the execution as the stone, sword, and strangling-cloth are buried with the criminal (B b 45b), though according to another B (ib.) this is not done. Add according to T IX, 8 p. 439 that they are quickly bathed.

b *מקוץ* according to

Rashi "to draw the hands together". A more obvious explanation

would be to interpret to put one hand on the one arm of the cross, the other on the other arm. *c* Deut. 21, 23.

7. *a* What are people accustomed to say? The reference to the שכינה in some editions is out of place. *b* קלני according to b 46^b is a veiled expression for כבד עלי ראשי ("my head is heavy") כבד עלי זרועי ("my arm is heavy") — Cf. Rashi to the Mishnah. — Maimonides explains "light am I" (i. e. woe is me) because of my head, because of my arm, with reference e. g. to the case of a father who finds it equally difficult to chastise his son or to refrain from doing so, the former being the head, the latter the arm. *c* קלין

The dead is not left over night. Cf. *Jew. Encycl.* III, p. 432^b. The custom survives till the present day. *d* A historical note. (Maim). In T IX, 9 p. 429, the passage Ps. 26, 9 is given as authority. Cf. b 47^a.

8. *a* Possible because in ancient Palestine there were burial caskets, in which the dead were laid, and not vaults. *b* i. e. in the family vault. *c* immediately after the verdict. *d* אונן mourner before burial. After burial he is called אבל. Cf. h. Moed K. 14^b.

VII, 1. *a* Order of punishments according to their severity (1) stoning for blasphemers and idolaters; (2) burning for immoral daughters of priests; (3) death through the sword (therefore סייר some times used instead of הרג) for inhabitants of a city who have fallen off to idolatry; (4) strangling (תנק — not תנקק). A different order is set up by R. Simeon b. Yochai. In the case of two capital crimes, the severer method of execution is followed. Cf. below IX, 4. The dictum "four methods of execution are at the disposal of the court" (נמסרין) signifies that tradition recognized these four methods. The actual practice is indicated in T IX, 10 p. 429. "To the [Roman] authority (הרשות) is not given but only the sword" (cf. VII, 3). In j. ad l. (f. 24^b) there is a historical note to the effect that forty years before the destruction of the temple, the Jews were deprived of the power of condemning to death. See Introduction. *b* Refers to what precedes (VI, 3—4) where stoning is spoken of and marks the transition to the consideration of the three other methods.

2. *a* Method of execution of those condemned to be buried. *b* A

rough cloth enclosed in a soft cloth so as to diminish the anguish is laid around the throat and pulled by two persons, one on each side. *c* A leaden bar (פחילה של אבר b 52a, according to j f. 24a an alloy of lead and tin) heated to the melting point and pushed down the throat of the criminal. In that way burning is carried out, but the body is preserved, as in the case of the two sons of Aaron and of the followers of Korah. *d* There is a possibility that death took

place through strangulation. *e* צבת is a tonga. Cf. Aboth, V, 6. In order to force open the mouth of the women accused of adultery, a nail(?) was used (כלבים b. Sota 19b. Cf. Tosafoth ad. 1.). *e** In T IX, 11, B b 52b, j 24b the incident is put as follows: R. Eleszar b. R. Zadok said "while still I child and sitting on my father's shoulder, I saw etc." He was told that the testimony of a minor was without value. See A. Buechler *M G W J*, L, 549 seq. *f* According to Raši and Bert. it was a Sadducean court. Cf. Buechler l. c. p. 559.

3. *a* The Romans are meant and for this reason R. Juda as set forth in B b 52b desired to avoid this method of execution in view of Lev. 18, 3, but the sages held that death through the sword was found in the Thora. *b* Mutilation of the body, whereas the fundamental principle is "select for him a beautiful death" (ברור לו)

(מיתה יפה T IX, 11. For ניוול see Fuerst in *R E J* XXXII, 276 seq. *c* Cf. 2. R. Jonathan says in B b 52b ad loc. "Not because this form of death is easy, but because strangling (חנק) is meant in the Thora when death without further specification is referred to".

4 *a* Lev. 18, 6, 7, 8, 15. *b* ib. 22. *c* ib. 23. *d* ib. "The woman shall not stand in front of the beast" etc. in explanation at the same time of המביאה. Supply עליה. *e* VI, 5. *f* ib. Cf. Num. 15, 30. *g* Lev. XX, 2. *h* ib. 6. Cf. XIX, 31. *i* Num. 15, 35. *j* Ex. 21, 17. *k* Deut. 22, 23—24. *l* Deut. 17, 5. *m* ib. XVIII, 10. Cf. Ex. 22, 17. *n* Deut. 21, 18.

5. *a* In b ad loc. (56a cf. j 25a) concluded from Lev. 24, 16 and in view also of Ex. 22, 27. The Biblical נקב שם was explained to be "pronouncing the name of God (Yahwe) explicitly", therefore פרש את השם and המפרש שם. In the Biblical passages in question, however, the reference is to cursing God and therefore שם or השם instead of שני שמות "two titles" M. Makk. III, 1.

5. *a* In b ad loc. (56a cf. j 25a) concluded from Lev. 24, 16 and in view also of Ex. 22, 27. The Biblical נקב שם was explained to be "pronouncing the name of God (Yahwe) explicitly", therefore פרש את השם and המפרש שם. In the Biblical passages in question, however, the reference is to cursing God and therefore שם or השם instead of

the full name is a later correction and נקב is similarly a correction for קנב. See Geiger, *Urschrift* p. 274 seq. *b* During the duration of the trial in order to determine the circumstances. *c* כנוי equivalent pseudonym, a name assumed for God in order to avoid the real one. The formula is: Yose (i. e. for the name of the cursing one) strikes (i. e. curses) Yose (i. e. God or Yahwe) etc. According to Raši the name יוסי was selected because it consists of four letters like יהוה; moreover the numeric value of the letters of יוסי = 86, just as the letters of אלהים. Some manuscripts furnish the reading יוסה, and if one may assume as a still older form יהסה (יוסה = יהוסה), the variation from יהוה would be limited to one letter, by means of which the sacred name would be avoided. Cf. אפומי j Nedarim XI, 1, fol. 42c a disguise of אלהי (J 58; Bacher in *REJ* XXXV, 116; cf. however Krauss, *Lehnwörter* II, 39). *d* As long as the verdict was not definitely pronounced, one could not proceed to execution. *e* Cf. IV, 2. *f* Equivalent to above עד שיפרש את השם. *g* Making a rent in the garments in the case of blasphemy. Cf. II Kgs. 18, 37; cf. Matth. 26, 65. See Lightfoot ad loc. Blasphemy belongs to the seven prohibitions enjoined by the Rabbis also upon the Noachites (heathens). B b 56a ברכת השם, T Aboda Z. IX, 4 p. 473 קיללת השם. *h* The rent must be sewed up; the term איחוי defined as that which has the appearance of being woven. The "rent" in memory of one's father and mother is likewise to be sewed up.

6. *a* Enumeration of idolatrous rites. *b* T X, 2 p. 430: הציילני (ed. Zuckerm. אלי אתה הציילני). *c* מחבק may originally have been a glossa to מנפח; for Biblical חבק is rendered in Aramaic נפח e. g. Gen. 29, 13. The omission of the word is therefore justified, though it is possible that the word replaces some other term designating a ceremony. *d* See also T Makkoth V (IV) 7 p. 444. *e* In the Bible Pa'or as well as Ba'al-Pe'or; LXX *Φογωρ*. According to Rabbinical tradition, the worship of the idol consisted in purging oneself (פער) in its presence cf. b 64b; j 28d; Sifra Num. § 131 p. 47b; Aboda Z. 44b. The story told in b Sota 14b and in Gen. R. LXXVIII, 9 shows that the cult still existed in rabbinical days. *f* *Mercurius* Cf. Krauss, *Lehnwörter* II, 354 for the literature. There were Hermae in the street (Sifra p. 116b ed. Weiss), large and small ones

(b. Aboda Z. 50a); in time it became a heap of stones which increased in number, passers by adding more stones as votive offerings; though oil, flour, clothes, money could also be offered to Hermes. T Aboda Z. VI (VII) 13 p. 470. The Vulgate already refers Prov. 26, 8 to Mercury, probably as a Jewish tradition. See *Quart. Statements PEF* 1885 p. 10—12 ("A dolmen in the Talmud"). Wellhausen, *Reste Arabischen Heidentums* 2d ed. p. 111. Arab. *mešahid*, Clermont-Ganneau, *La Palestine inconnue* (Paris 1876) p. 54.

7. *a* The child is not wholly burnt, only passed through fire. *b* πύθων, ventriloquist (T X, 6. Sifra p. 93d, Sifre Deut. § 172). *c* T I. c. "he who talks between his members and between his arm-pits". Cfr. B b 65b. *d* T and b "he takes the bone of the Yaddua' (Rasbi "a wild beast; Maim. "a bird") in his mouth and pretends to speak". (Cfr. what B b. says in regard to the exorciser of the dead). *e* See note to 6.

8. *a* Explains 4, where Sabbath and cursing of parents were mentioned. *b* 66a holds this definition to exclude the transgression of the Sabbath limit — acc. to R. Akiba a scriptural command, though not punishable with *Kareth*, or the lighting of fire — acc. to R. Yosé punishable with heating. *b* See note to 5.

10. *a* רַחֵם לַיִשׁ *idōwreš* — the layman wishes to exclude the false prophat who is he punished with strangulation; it is also different when a whole city is led astray. *b* = idol. *c* will be explained at once. *d* T X, 11 p. 431 "and thus was done with Ben-Stada in Lydda". In b 67a Ben Panderah is also mentioned (Krauss, *Leben Jesu* p. 276).

11. *a* Practically the same as the Black Art, an example of which is given. See, further, b 67b. *b* For further detail, see b 86a (Cfr. T XI, 5).

VIII, 1. *a* See VII, 4. *b* When a boy is 13 years and 1 day old, two hairs appear on his secret parts; the signs of puberty. During 3 further months, the "lower beard" grows in a circle. The law can apply only to this time, for he might become a father. The Rabbis themselves declare the carrying out of this law problematic; but, they add, "study this law and you will be rewarded". T XI, 6 p. 431; b 71a. *c* "A man should always make use of decent language",

b Pesah. 8a, j Keth. 1, 25c. d Deut. XXI, 18. e No Israelite can be punished before he is 13 years and one day old.

2. a האיטלקי, Rashi "Italian wine"; but wine was grown in Palestine, and Gottlieb reads באיטלקי, "dry measures and wet measures are determined acc. to the Italian System" (M. Kelim XVII, 11). איטלקי applies always to measures, c. g. M. Kidd. 1, 1; M. Hull. III, 2. b In determining the New Moon, a feast was held — a special case of what was formerly called "a religious-feast", c. g. at weddings, circumcisions etc. T XI, 6 p. 431: If the stubborn son puts upon his table as much as Solomon put upon his, he is called a stubborn son only when he puts the full measure in his mouth at one time or if he eats in such a company. c Deut. XXI, 20. d Bacher, *Z. A. W.* XVIII, 83—98; *Älteste Terminologie*, I. p. 51. e Prov. XXIII, 20.

3. a The Gemara (b 71a) cites a case where the mother has an independent fortune; otherwise the wife has no individual right apart from that of her husband.

4. a This is explained to mean that the mother must resemble the father in voice, appearance and stature — a demand impossible of realisation and which makes the whole law nugatory.

5. a B b 72a "In the end he will dissipate the fortune of his father, he will not find a means of livelihood, and thus he will despoil men on the public way. For thus saith the Thōrah: 'It is better that he die guiltless.'" b because they sin no more. c while drinking and sleeping they are at rest. d Since they separate, they can not concert to do evil.

6. a Ex. 22, 1. b Although not a murderer, he might become one. The case is similar to that of the stubborn son. c The difficult passage is explained by T XI, 9 p. 432. "If he comes to take money, he is not saved for his life [i. e. his life is spared (cfr. the expression in the foll. Mishnah)]... therefore... if, when he broke into the house, there were there wine-barrels or oil-vats and he breaks them, he must make the damage good." But if he has forfeited his life, he can not be condemned to pay a fine. Cfr. M. *Kethub.* III, 2 and the maxim קים ליה בררבה מנה "he must be saved because of the more grievous fault". d acc. to Ex. 22, 2; i. e. if he is not put to death.

7. *a* Metaphor for: one prevents them from committing a sin, even at the cost of their life; i. e. one kills them. *b* Cfr. Deut. 22, 26, where murderers and girls that are betrothed are mentioned side by side, as is the case here. *c* In the second and third cases an injury is done to the person which can not be righted; for this reason the pursuer must be put to death. *d* And so also all other crimes which are punished by death (Rashi); although these are serious crimes, the pursuer is only stopped and if possible not at the cost of his life.

IX, 1. *a* For this crime, burning is specifically mentioned Lev. 20, 14. *b* Commentaries and T XII, 1 p. 432 כתו מאנוסו his daughter from a forced intercourse.

2. *a* *excite* (Ezek. 39, 2 ששאתוך, read ששאתוך). Cfr. B h Baba K. 23b, 24b; Genes. R. LXXXIV, 14: בואו ונשסה בו את הכלבים "come let us excite the dogs against him (Joseph)". *b* He places the serpent with open mouth upon the body of a man. In b 78a the reading is מכיש, usually emended to משיך, נשך, Part. Hif. *c* Ex. 21, 18; the controversy between R. Nehemiah and the Khakamim (B h 78b top; cfr. T XII, 3) deals with verse 19 ib. "If he stands up and goes around outside upon his staff, the one who attacks is free"; how could anyone imagine that the one should go about in the street, and the other be put to death? The meaning must be: if they have regarded him as already dead (שעמדו למיתה), but he regained his health (רקל), but then he became very ill so that he died, [the one attacking him] is free. The Rabbis deduce from this case that the one who attacks must be put in prison (חבישה, חבש), until the truth is known. This is one of the few cases in which Rabbinic law provides for imprisonment, upon the basis of Numb. 15, 34, Lev. 24, 12. See below, s. v. כיפה. *d* refers to the stone and the clod or fist (אגרה) mentioned previously. It is not clear in what sense the Rabbis understood the word אגרה; cfr. Ibn Ezra *ad loc.*

3. *a* אורן in some eds. comes from the explanation given by the Talmud in the name of Rash Lakish (b 79b), that reference is made here to a steer which must be stoned but which has become mixed up with other cattle. The wording shows that Samuel is right in

holding that the reference is to a murderer *sub judice* who is mixed up with other murderers who have already been condemned. **כִּיפָה ב**, read **כִּפָּה** **כִּפָּה** **כִּפָּה**, means *cupola* — a strong low prison-house. Jerem. 29, 26 **הַמַּחֲפֶכֶת**, Targ. **כִּיפָה**. This is only another form of the word, which is not derived from either **כָּפַת** *bind* or **כָּוַף** *bend*. **כִּיפָה** j Ab. Z. I, 7, 40^a is also a *cupola* in which the statue of a god is placed or, at any rate, a building. Outside Jerusalem there was a sort of hall for business folk (cfr. our Exchanges) called “the Cupole of the Settlements” (**כִּיפָה שֶׁל חֲשׁוֹנוֹת**): Ex. R. LII near end; Lam. R. II, 19; Pesik. R. ch. 41 p. 173^a (ed. Friedmann). The lower portion of the “Carcer Mamertinus” on the Capitol in Rome, as can still be seen, was nothing else than a strong cupola. **ע** See VII, 1.

4. **א** e. g. at first he was condemned to death for a less important crime; then he committed a graver one. **ב** e. g. concubinage with one's mother-in-law who is a married woman. **זִקָּה וְיִקָּה ע** really *binding*, then *obligation*, obligation to undergo punishment. See Levy I, 532.

5. Punishments for crimes which can not be formally tried; so, also, 6. **א** Several times (twice) he has been punished by the court with stripes, but sins again. **ב** cfr. Is. 30, 20.

6. **א** **קָסוּהָ**, from Biblical **קָשׁוּת הַנֶּסֶךְ** Numb. 4, 7, which Onkelos translates: **קָסוּת נִיסוּכָה** (Barth, *Nominalbildung* I, 9); j IX, 11, 27^b explains the word as **קִיסְמָא** **ξίσμα** (a measure), probably only because of a similarity in sound. Acc. to b Sukka 48^b, b Berakh. 64^b (Levy IV, 345), dishes, vessels (especially of the sanctuary) are so called; from which in our case a general term is derived. **ב** The very difficult expression is explained in two ways in the Gemara (b 81^b below), or rather paraphrased: 1. **יָבֵה קוּסֵם אֶת קוּסְמוֹ** (Ma. München **אֶת קוּסוֹ**, which Levy IV, 346 accepts): may the magician (= idol) bring low the one like him (= God). But see Fleischer to Levy IV, 483; we can, therefore, entirely disregard the word **קוּסוֹ**, corrected as it is in Ma. Munich for **קוּסְמוֹ**. 2. **יָבֵהוּ קוּסֵם** **לִי וּלְקוּנִי וּלְמַקְנִי**. Here there is the addition that the crime (the curse) is directed against another man. In j IX, 11 f. 27^b we have the foll. statement: Like those Nabataeans (known to speak a degene-

rate language) who when they want to pronounce the curse "to thy creator" (לקניך), [say], קניך, קייך. Accordingly, reference is made here to a corrupt pronunciation; קוסם is merely a disguised name for God; cfr. above יוסי את יוסי VII, 5. In this second case, however, a real blasphemer is referred to who pronounces clearly the tetragrammaton; while in our case one who makes use of some disguised name in current use — a process common among other nations as well as among Jews. Here קוסם does not mean "magic", although originally it could also have been used as the name of a god. R. Nathan is right: וכנה השם בקיסמו "he paraphrases the "Name" (i. e. tetragrammaton) by its *kesem*" (Kohut VII, 147, Levy and J 1896 are mistaken). The Samaritan translates שם נקב by קסם which shows that the pronouncing of the divine name was connected with קסם. The Mishnah says "whoever curses God [under the designation] קסם"; not a direct sin punished with stoning, but still visited with a severe chastisement. Talmud (b 81a) explains the curse: 1. The created (קוסם, perhaps קסום, cfr. יצור or יציר) curses its creator (קוסם, cfr. יוצר). 2. The created (קוסם) curses him (לִי, i. e. thee), his creator (i. e. thy creator) and his (i. e. thy) possessor (ולמקני), since קוסם comprises both קינה and מקנה). *c* A heathen; cfr. Phineas, Numb. 25, 7, 13 and Ps. 106, 3, and the Halakhah based on this (b 82a). Phineas is called קנאי בן קנאי Sifre, Num. § 131 p. 48 b, ed. Friedmann. Cfr. the Zealots (קנאים) in the war with Rome who often took Phineas as their pattern, and Simon *κατανίτης* = *Zηλωτής* Matth. 10, 4; Mark. 3, 18; Luke 6, 15, Acts 1, 13. *d* Young priests doing menial service, but apt also to be disorderly or lascivious (M. Midd. 1, 8). *e* Büchler, *M G W J* 50, 667, though נירין are iron instruments for hacking. *f* Numb. 18, 7.

X, 1. *a* Is. 60, 21. *b* Maimonides discusses philosophically the term "future life" (cfr. Peah I, 1). In j (fol. 27c) and T XII, 9, 433 we read: "add to this, whoever throws off the yoke [of the Law], or destroys the covenant (i. e. circumcision), or discovers heretical views in the Thorāh." Cfr. b 99a, Aboth 3, 11. *c* B b 100b interprets: "Book of the Minim" (מינין), above IV, 5, censored eds. have (צדקים); a later Amora adds the Book Ben Sira. j fol. 28a: 'as the books (!) of Ben-Sira and the books of Ben La'ena; but the

Books of Homer (*Lehnwörter* II, 280) and all books written after that — whoever reads in them is like one who reads in letters".
d Gesenius-Buhl, s. v. לִחַשׁ. T. XII, 10; b 101a; j 28b add that this was done by spitting (רִיקָק), for which cfr. *KA T³* p. 373; Strauss, *Leben Jesu* 1895, I, 341; Suetonius, *Vespasian* VII; Tacitus *Hist.* IV, 81; b Sabb. 108b; j Aboda Z. II, 2, f. 40 d. *e* Ex. 15, 26.
f almost as much as פֶּרֶשׁ, cfr. above VII, 5.

2. *a* 2 Chron. 23, 13. *b* The heathen prophet is mentioned as not participating in the future life because of the saying חֲסִירֵי אֹמֶת הָאֵל (cfr. T XIII, 2, p. 484 and b 105a).

3. *a* Gen. 6, 3. *b* ib. 11, 8. *c* Ps. 1, 5. *d* Numb. 14, 37. *e* Gen. 11, 8. 9. *f* Numb. 14, 35. *g* Ps. 50, 5. *h* Numb. 16, 33. *i* I Sam. 2, 6. *j* Dent. 29, 27.

4. *a* Dent. 13, 14; read בְּלִיעַל בְּנֵי אֲנָשִׁים etc. *b* Note passive.

5. *a* Dent. 13, 16. *b* A caravan of donkey and camel drivers (שִׁירָה [חֲמֶרֶת] גַּמְלָה [שִׁירָה], Maim.), for the time being in the place.

6. *a* Dent. 13, 17. *b* Ib. Verse 18 (read יִשׁוּב). The whole is a midrashic treatise commenting each phrase of the text. Cfr. Sifre, Dent. § 92—96, p. 93 seq.; T XIV, p. 436 seq.

XI, 1. *a* Text returns to fourth method of capital punishment. *b* explained below. *c* The daughter of the priest is put to death by fire; but the witnesses by strangulation, the punishment they attempted to bring upon the seducers. *d* who curses his parents.

Ex. 21, 17. *e* Dent. 24, 7; cfr. Ex. 21, 16. *f* e. g. if the slave belongs to two masters, only one of whom emancipates him (Zadoc-Kahn, *L'esclavage selon la Bible et le Talmud*, 1867; tr. I. Singer, 1888).

2. *a* Dent. 17, 8. Cfr. A. Gordon, *Die Bezeichnungen der pentat. Gesetze*, 1906, p. 51 seq. *b* in Jerusalem. *c* cfr. Introduction. *d* שְׁמוּעָה = tradition, "they had it by tradition"; cfr. Bacher, *Terminologie* I, p. 192. *e* Dent. 17, 10. *f* If his decree is

carried out: cfr. מִנַּת לַעֲשׂוֹת, הלומר על מנת לעשות, Aboth IV, 5 and in the daily prayers (אֲהַבָּה רַבָּה).

g Dent. 17, 12. *h* One who had studied but had not yet been authorized to give decisions (הורֵאָה). For this reason he is not put to death for rebelliousness, which is expressed by the formula: Severity against him now appears to be

mildness. *i* Rabbinical command. *j* Since he denies the law regarding phylacteries which is clearly stated in the Thorāh, he is not regarded as "rebellious", because such a case is not even debatable. That the phylacteries must contain 4 passages from the Thorāh is a Rabbinical enlargement; if he insist that these must be 5, he becomes a "refractory elder".

3. *a* The Great Sanhedrin sat in Yahne from 70 to 118 A.D. which time this Mishnah reflects; though it does not take into account the fact that at the same time there was a Sanhedrin in Jerusalem. Cfr. Derenhonrg, *Essai sur l'histoire de la Palestine* p. 288; Hoffmann, *Der Oberste Gerichtshof*, p. 47; Büchler, *Synhedrion* p. 39. *b* Cfr. the execution of Jesus. *c* Dent. 17, 13. *d* עֵינָיו רֵין, see above IV, 1. *e* The Jewish apostolate was continued in Christianity (Krauss in *JQR* XVII, 370; Vogelstein in *MGWJ* IXL, 427).

A Baraita (h 87a) teaches that a proclamation (הַכְרֵזָה) is necessary in foll. cases: enticing (מְסִית, cfr. 43b), rebellious son, refractory elder and witness convicted of falsehood.

4. *a* One phrase: False prophet is he who prophecies what he has not heard etc. *b* Dent. 18, 19. T XIV, 14, 15 (Cfr. B h 89a, j 30b): He who prophecies what he has not heard as Zedekiah h. Kena'anah (I Kings 22, 11); or what was not told to *him* as Hananiah h. Azzur (Jer. 28, 1), or one who prophesied in the town market-place what had been prophesied by Jeremiah in the upper market-place, or suppresses his prophecy as Jonah h. Amittai, or exaggerates a prophecy as the companion of Micha [b. Jimla; I Kings 20, 35], or acts contrary to his own prophecy, or, lastly, changes his prophecy.

5. *a* See 1. *b* the death they had intended for the accused. The treatise Makkoth naturally follows here.

GLOSSARY.

אומנות cf. bh. אמן Cant. VII. 2)

III. 3, *handicraft trade, Handwerk, Gewerbe.*

אין (cf. bh. Thr. III. 39, Num.

XI. 1) VI. 8, *mourner; Klagen-der (nach einem Toten).* — Vide אנינות.

אזהרה (bh. זרה) VII. 7, *fore-*

warning (given by prohibition in the Thorāh); Verwarnung (gegeben durch das Verbot in der Tora).

אָהה, Pi'el אָהה (אחי, אחי) to

unite, J 40) VII. 5. Cf. b Mo'ed K. 22b and Targum to Koh. III. 7; especially to sew, to mend the rent of the garment; nähen, ausbessern den Riss der Kleider.

אָמה (bh.) II. 8, *fear, awe: Furcht,*

Schreck. From it אָים Pi'el III.

6, IV. 5, *to impress with awe; schrecken machen.* Cf. b. Roš ha-Šana 20a etc.

אָבל v. עכל.

אָם (bh.) VIII. 4, *mute, stumm.*

אָמר var. עמר (v. Kohut I. 114)

which is probably the original form, from the saying עמר על to appraise, hence to deliver an approximate estimate, approxi-

mativ abschätzen IX. 1. אנינות resp. אנינה, VI. 8, grief, mourning, Kummer, Trauer. — Vide אונן.

אָם (bh. Esth. I. 8) *to force, nötigen; I. 1 האָם the outrager, der Notzüchter.*

אָנסין III. 3 *men acting violently, gewaltthätige Leute.*

אָפּוֹנה lat. funda, money bag, a belt, Geldbeutel, Gürtel III. 9.

אָפּיקורוס greek n. pr. Ἐπίκουρος, a philosopher, hence sceptic, heretic, Skeptiker, Ketzler, X. 1.

אָפּסניא δψωνία = δψώνιον *provision, Unterhalt, II. 4.*

אָרוסין (bh.) ארש VII. 4 *betrothal, promise in marriage, Verlobung, Heiratszusage.*

כָּבַק (cf. bh. בָּקַק) *to penetrate, try, durchdringen, prüfen*, V. 1. 2, hence בְּרִיקוֹת, בְּרִיקוֹת V. 2 *examination, Prüfung*.

כָּקִי VII. 2 *expert, versed, verständig, erfahren*.

כַּרְדָּלִים I. 4 *κάρδαλις leopard, Leopard*.

כָּרָה II. 2. 3 (bh.) *to offer refreshment* (esp. to mourners) (den Trauernden) *zu Essen bieten*.

כָּרַר III. I, IV. 4 (bh.) *to choose, to select, wählen, aussondern*.

כָּרַע VIII. 4 (cf. bh. נָרַע) *one whose hand or fingers are cut off, Einer, dem die Hand oder die Finger abgeschnitten sind*.

כְּוִירִין IX. 6 (cf. TKelim b.m. I. 6) *a splitting instrument, ein Hackwerkzeug*.

כָּנָל I. 1 (bh.) *robbery, Raub*.

כַּיִם III. 5 (from נִיסָא side, femiliar) *the wife's sister's husband, brother-in-law, der Mann der Schwester der Frau, Schwager*.

כָּמַר (bh.) *to complete, end, vollführen, beenden*. III. 8

כָּמַרְו IV. 1 *נָמְרוּ*; cf. *נָמְרוּ וְנָמְרוּ* b.

Erub. 13b a. fr. Opposite פָּתַח quod vide.

נָפַח (from גּוּף, body, person) *to press, embrace* (esp. nn idol), *drücken, lieblosen* (besonders einen Götzen) VII 7.

רִין v. רִין.

נָדַר imperat. of נָדַר (bh.) *to vow, geloben*, III. 2, cf. b. Kidd. 41a.

נָדִין verb and noun (bh.) I. *to hold court, to sentence, Gericht halten, urteilen*. נָדִין VIII. 4. 5.

נָדִין IX. 3. — 2. *law, decision, sentence, Gesetz, Entscheidung, Urteil*. נָדִין I. 1. נָדִין I. 5

a. fr. *court, Gerichtshof*. נָדִין

מְמוֹנוֹת I. I, IV. I a. f. *civil cases, Civilsachen*, נָפְשׁוֹת

דִּינֵי נָפְשׁוֹת, *capital cases, Capitalsachen*.

Hence נָדִין *judge, Richter*.

סוּפְרֵי דִּינֵין IV. 3.

נָדָם I. 3 *compensation, payment, value, Ersatz, Wert, Bezahlung*.

נָדָם (from נָדָם step) II. 3 a sort of *footstool, irgend ein Schemel*; v. J 321.

נִדְוָשָׁה IV. 1. 5 *inquiry, Untersuchung*.

נִדְוָה X. 1 (bh.) *to point, recite, spell, ausdrücken, recitiern, aussprechen*.

נִדְוָה *ιδιωτης private man, commoner, Privatmann, Gewöhnlicher*, VII, 10; נִדְוָה X. 2.

נִדְוָה (נִדְוָה) VIII. 4 (some adaptation of נִדְוָה from (bh.) נִדְוָה)

enjoyment, pleasure, Freude, Genuss.

נִדְוָה X, 3 ה' *people of the separation, Geschlecht der Tren-*

nang (cf. גמלגה, פלג Gen. X, 25).
הַקִּדְשֹׁת׃ הַקִּדְשִׁים I. 3, X. 6 (bh).
קדש (*sacred or Temple property, heiliger oder Tempelgut.*)
הַרְג׃ (חנק. v. פִּהַרְג) VII. 1 *decapitation* (with a sword), *Ent-häuptung* (durchs Schwert)
גהרגין and הרג Verbs
הִפְחִיל *Hif'il* from תרה, originally a denom. from הִזְרָה (Levy VI. 670) *to make one acquainted with the law, esp. the legal warning, Jemand mit dem Gesetz bekannt machen, bes. die legale Warnung machen*; V. 1; VIII. 4
מַתְרִין בוֹ X. 4 subst. הַתְרָאָה.
נִדְּיָה (from bh. ידה, cf. התודיה) VI. 2, *confession of sin, Sündenbekennnis*. V. ידה.
נִתָּר (= יתר), *Piel* וְיִתָּר, XI. 4
מְנוֹתָר עַל ... *to do more than is required, mehr tun als nötig.*
נִבֵּל (cf. ussy. *zabālu*, syr. *נבל*), VII. 2. 3 *manure, deposits, Mist, Auswurf.*
זוג (*ζυγόν*), subst. *a couple, a pair, ein Band, ein Paar*; verb
הִזְבִּיגוּ, *to be joind meet, vereint sein, begegnen*; V. 5 they met in couples (for consultation).
זוג v. נִיּוּג.
נִכְאִי, *clear, guiltless, rein,*

schuldlos, וְכָה *to acquit, to vote for acquittal, freisprechen, für Freispruch votieren*; (יְכוּת)
נִכְוֹת *esp. לְמַדּוֹר* *to plead in favor of the defendant, zu Gunsten des Beschuldigten plaidoyieren*; IV. 1, and frequently.
נִמְצָה (bh.) VII. 2 *vine-rod, Wein-stock-Rute, Reis.*
נִמְסָה (based on Deut. XIX. 19) *to meditate, to plan, sinnen, planen*; VI. 2 *מְזוּמָם* *an accused by false witness, Einer, der des falschen Zeugnens beschuldigt wurde*; XI. 1. 5 *נִמְמָם* *planning evil; Uebel sinnend, esp. עַר זִמָּם* p. o. T. Makk. I. 1.
נִקָּה (from bh. וקק), IX. 4, *obligation, duty; Pflicht, Schuldigkeit.*
נִקָּן (bh.) *old man, esp. scholar fit to sit on the bench, alter Mann, bes. Gelehrter, der würdig ist im Collegium zu sitzen*; I. 3.
נִקְוָה XI. 1. 2 *rebellious scholar, rebellischer Gelehrter.*
נִקְבָּל (or נִקְבֵּל) *pl. חֲבָלוֹת* (not סִבָּלוֹת) cf. חֲבָלוֹת נִקְבָּל.
I: 1 *damages, Schäden,*
חֲבִית VIII. 6, *wine jug, Weinfass*; fr. in rabbinic literature.
חֲבִיב v. חֲבִיב.
חֲמָר v. חֲמָר.
חֲרָג (from arab. *harag* Levy II. 106), III. 5 *stepson, Stiefsohn*

cf. חורגה *step-daughter, Stief-tochter*.

חיבב (from חוב bh., at חיבתם Dan. I. 10) *debtor, the (or he is) guilty, Schuldner, (er ist) schuldig. חייב to make guilty,*

schuldig machen (sprechen).

חובה (opp. זכות) *condemnation,*

Verurteilung.

חלצה v. חלץ.

חלץ (bh. Deut. XXV. 9) esp. to

perform the ceremony of *taking off* the Yabam's shoe, bes. die Ausführung der Ceremonie des *Abstreifens* der Schuhe des Yabam (v. יבם), II. 7; חלצה.

I. 3.

חמר 1., VII. 2 (bh.) *to glow,*

glänzen, versengen, cf. M. Chull. III. 3. Maimuni has the var. חמד (with *daleth*) in the same signification.

חמר 2., *to join, verbinden*, esp.

to be weighty, schwer sein. IX,

3 חמורה (opp. קלה), cf. קל

חומר (or חומר). חומר

XI. 1. 2 *great load (or importance); grosse Last (oder Wichtigkeit).*

חנק *to strangle to death, zu Tode*

strangulieren (cf. II. Sam. XVII.

23). XI. 1. הנחנקין VI. 7. VII.

1 חנק (ms. Kfm.), others חנק

execution by strangulation, Hinrichtung durch Würgen.

חקירה (bh. חקר) IV. 1. 5, V. 1

search, investigation, Forachen, Ausfragen. Cf. b. Roš-ha-Šanah 26b חקירת העדים.

חרש (bh.) VIII. 4 *deaf, taub.*

חבב, hence מַחְבֵּב IV. 5 (cf. bh.

מבעת) *to coin, prägen, eine Münze, Medaille.*

חַרְטֻמָּר (חרט' תרט') *τριτμηρόν*,

VIII. 2 *triens, a weight, ein Gewicht.*

יבם (bh. Deut. XXV. 5) II. 7,

husband's brother, Bruder des Mannes. V. חלץ.

יָדָה, hence הִתְנַדָּה imper. Hith-

pa'el VI. 2 *confess, bekennen*, cf. Josh. VII. 19.

יָסַף, Hiph'il הוֹסִיף (bh.) V. 5

with עַל: *to add (to the judges) hinzugeben (zu den Richtern);* XI. 3.

יָצָא (bh.), in the phrase I. 3

'כַּיּוֹצֵא כַּיּוֹצֵא *like the others, similar, wie die anderen, ähnlich.*

כָּבַשׁ (bh.) IX, 1 *to press, pressen;*

XI. 4 (5) *who suppresses his prophecy, der seine Prophetie unterdrückt*; cf. Aboth IV. 1

הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ.

כָּחַשׁ (bh.) V. 2 *to contradict,*

widersprechen; cf. מוכחשין b. Baba K. 74b, of witnesses. Similarly סתר.

כָּמַן (from aram. כַּמֵּן), Hif'il *to*

hidden, verbergen; VII. 10 to keep witnesses hidden, Zeugen versteckt zu halten.

כְּנִי (hh. כנה) VII. 5. 3 *by-name, surname, substituted word, Beiname, Spottname, Ersatzwort; v. the commentary ad locum.*

כֶּפֶה (כפה hh.) IX. 3. 5 *a vaulted chamber, prison, gewölbte Kammer, Gefängnis. Cf. the remarks ad locum.*

כְּרוֹן (Dan. III. 4 כְּרוֹן) VI. 1 *public crier, öffentlicher Ausrufer.*
לֹג (bh.) VIII. 2 *log, liquid measure, ein Flüssigkeitsmass.*

לָקָה frequently in rabb. liter., *to suffer, leiden; Hif'il מלקין VIII 4 punish with lashes, mit Prügel strafen; IX. 5 שלקה ושנה he who has been lashed twice, wer zweimal mit Prügel bestraft wurde. Vide Maccoth III. 10. 12. Subst. מלקות.*

לִשְׁבָּה (bh.) *chamber, Kammer; XI, 2 לשכת הגזית chamber of hewn stones, Kammer der behauenen Steine (seat of the Sanhedrin in the temple of Jerusalem).*

מְאוֹנִין (verbe מאן, bh.) L. 3 *a woman's protest against her marriage contracted during her minority, der Protest einer Frau gegen ihre in der Minderjährigkeit geschlossene Ehe.*

מְגַדֵּף (bh.) *a blasphemer, Gotteslästerer, VI. 5, VII. 4. 5, IX. 3; cf. M. Kerithoth I. 2.*

מוֹמָחֶה III. 1 *expert (in rabbinical law), erfahren (im rabbinischen Gesetze).*

מִבֵּעַ v. מִבֵּעַ.

מִטָּה (bh.) II. 1 *s., bed, bier, Bett, Bahre.*

מִטְלָלִין (= מִטְלָלִין from מִטְלָל, mostly pl., movable goods (mobilia), bewegliche Güter, opp. קרקע, I. 3.

מִינִין IV. 5 (bh. מין *kind, genus) sectarian, Sektierer (judeo-christ).*

מִכָּה pl. מִכּוֹת I, 2 *corporal punishment, körperliche Strafen (= מלקות v. לקה).*

מְלִיכּוּת (bh.) VII. 3 *kingdom, Königtum, esp. the Roman government, bes. die römische Regierung.*

מָמוֹן frequ. in rabb. liter., *cf. mammon used by Greek and Roman writers; I, 1 (v. דין), X. 4, wealth, Wohlhaben, Vermögen.*

מְמוּנָה (bh. מנה, the part. pass.

Pi'el) II. 2, *the appointed, in gen. officer, der Angestellte, allg. Beamter, esp. a high priest; cf. M. Shekal. V. 4.*

מִמָּרָה (= מִמָּרָה from מרה bh.)
v. וקן.

מִשָּׁשׁ (from מִשָּׁשׁ something tangible), *substantial, real, wesentlich, wirkliches Etwas; V. 4.*

מָנָה (bh.), VIII. 2, *μνᾶ*, *mina*, a weight in gold or silver, ein Gewicht in Gold oder Silber, = 727.5 gramm.

מִנְיָן (from מָנָה bh.), number, vote, Zahl, Abstimmung; V. 5 עֶמֶד

עַל הַמָּ' to decide by vote, durch Abstimmung entscheiden. Cf. T. Ohel. IV. 2, j. Beraach. I, 3a.

מִצָּע Pi'el II. 2 to place in the middle, in die Mitte stellen. The word אֲמָצֵעַ, the middle, is frequent in rabb. liter., cf. בבא מציעא the name of a treatise. מֶרְקוּלִיּוֹס *Mercurius*, VII. 6. Vide *ad locum*.

נָחַ to move away, wegstossen; Nif'al esp. in the phrase עֵיר

הַנִּדְחָת (cf. Deut. XIII. 13—18)

the banished, the condemned town, die gebannte, die verurteilte Stadt; X. 4 a.

נָוִיל VII. 3 *disfigurement*, *Verunstaltung*.

נָזַק (bh. Esth. VII. 4, frequ. in Aramaic) evil, damage, Uebel, Schaden; I. 1. Our treatise belongs to *Seder Nēzikin*.

נָטַע (bh.), joint with רְבִיעִי I. 3, the fourth year's plantation, die viertjährige Pflanzung, mentioned in Lev. XIX. 24.

נָפֵל pl. נִפְלִים IX. 1 (2) (bh.), abortion, premature birth, Abortion, frühzeitige Geburt.

נָקָה Pi'el נָקָה (bh.), VI. 2 לְנָקוֹת to clear, to leave unpunished, reinigen, unbestraft machen.

נָשָׂא (bh.), in the phrase נָשָׂא וְנָתַן to take and give = to deal, argue, nehmen u. geben = verhandeln, argumentieren, I. 2; III. 6; V. 5.

נָשׂוּאִין (נָשָׂא) VII. 4, XI. 5, taking in marriage, in Ehe nehmen, opp. אֲרוּסִין.

נָחוּ VII. 3 מִתִּיּוֹן to decapitate, den Kopf abschlagen (with ראש). Gen. R. IX end יוֹתוּ רָאִישׁוֹ בְּסִיף.

נֶכֶן (cf. bh. סֵךְ) VII. 3 the executioner's block, der Block (zur Hinrichtung).

סוּדָרִין pl. סוּדָר (but originally = *σουδάριον* = *sudarium* sing., Krauss II. 373) VI. 1, VII. 2. 3, scarf (used as a flag), Tuch (auch als Flagge dienend).

סוּמָא (aram.) VIII. 4 blind, blind.

סִיף ξίφος VII. 3, X. 4 sword, Schwert.

סְמִיכָה (from bh. סָמַךְ, esp. in Lev. IV. 15) I. 3; IV. 4 סוּמְכִין, the laying on of hands by the elders, das Auflegen der Hand durch die Ältesten.

סְמִיכָה v. סָמַךְ.

סִנְהֶדְרִין IV. 3 *συνέδριον* *Synedrion*, the supreme court of the Jews.

The name of our treatise. Very frequent in various forms.

ספסל *subsellium*. bench, stool, Bank, Stuhl; II. 2. Cf. מטה and רגוש.

סָפֶר I. 5 border district, Grenzgebiet.

סָפֶר II. 8 Hithpa'el מסחפר *to cut one's hair, sich das Haar schneiden*.

סָקִילָה VI. 1, VII. 1 vide סָקֵל.

סָקֵל (bh.), Nif'al נִסְקַל, *to stone, to be stoned, steinigen, gesteinigt werden*. VI. I. 3. Hence סָקִילָה

execution by stoning, Hinrichtung durch Steinigen;

בֵּית הַסָּקִילָה *the place of this execution*.

סָפֶר with אָת הַיָּמִין III. 9 *to undo, reverse, vereiteln, umstürzen*. Cf. כחש.

עָבֹר (verbe עָבַר frequ.), *intercalation*; I. 2 (1) ע' הַחֹדֶשׁ

proclaiming the month just past one of thirty days, den eben vergangenen Monat als aus 30 Tagen bestehend ausrufen, השָׁנָה ע' *proclaiming a leap year, Verkündigung des Schaltjahres*. V. 3.

עֵקֶץ V. 5 pl. the peduncles of figs, die Stiele der Feigen.

עָבַל VI. 8 נחעכל (var. נתאכל) *to consume, to be consumed, verzehren, verzehrt sein*.

עָנָה Pi'el (bh.), esp. ע' דִּין *to*

detain, to delay the capital execution, zurückhalten, aufschieben die Todesstrafe, XI. 4 (8).

עָץ (bh.) tree, galows, Baum, Galgen, VI. 6.

עָרַב, Pi'el עָרַב *to mix, mischen* (cf. עָרַב Exod. XII. 38; Nehem.

XIII. 3), Nithpa'el נתערב XI. 3.

עָרִיפָה (from עָרַף Deut. XXI. 4), *breaking the neck, Brechen des Nackens*; עָרִיפָה עֲנָלָה I. 3.

עָרָן, pl. עָרָכִים I. 3 (bh.), *valuation* (in dedicating to the sanctuary), Wertschätzung (bei Weihgeschenken an das Heiligtum).

פָּטַר V. 5 (bh.) *to discharge, acquit, freisprechen, entlassen*. Frequ. in rabh. lit. פּוֹטֵר.

פָּוִים II. 3 *to pacify, persuade, beruhigen, besänftigen*. Perhaps from πείσσις, πείσσειν, Krauss II. 429.

פִּיתוֹם πύθων VII. 7 conjurer, Beschwörer.

פַּלְטוּרִין = παραιτώριον = praetorium, II. 3, palace, residence, Palast, Residenz.

פָּעַר (bh.) *to open wide, weit öffnen*; VII. 6 esp. *to uncover one's self, sich selbst entblößen*, an act before the idol Pe'or.

פָּרַח (bh. blossom, flower, Knospe, Blume), cf. aram. פֶּרַן. As פָּרַחִים our פָּרַח, pl. פָּרַחִים.

denotes young men; hence
 פָּרְחֵי כְהֻנָּה IX. 6 *the young
 priest, junge Priester*; cf. M.
 Middoth I. 8.
 פָּתַח (bh.) *to open, begin, eröffnen,
 beginnen*; IV. 1 *to begin the
 judgement, das Gericht er-
 öffnen*; opp. נָסַר. Cf. M. Nedar.
 IX. 1. 4.
 פָּתָה (bh.) *to persuade, überreden*;
 I. 1 מַפְתָּה *seducer, Verführer*.
 פְּתִילָה (cf. bh. פְּתִיל) VII. 2
string, bar, Strick, Rute.
 צָבָה (cf. צָבָהִים Ruth II. 16
 couple, pair). VII. 2 *a pair of
 tongs, Zange*; cf. M. Aboth V.
 8, b. Pesah. 54a.
 קוֹבֵינָא III. 2, *κυβεία*, hence
 'הַמְשַׁחֵק בֶּקַּי' *dice-player, Wür-
 felspieler*. Cfr. קוביוסטום
κυβιστοσύς a gambler.
 קוֹפִים var. קופיץ VII. 3, *κοπίς*,
hatchet or bill, Hacke oder Beil.
 בְּיָמָא (bh. קוֹם), with 'בֶּן קַ', IX.
 I *a child that can live, ein lebensfähiges
 Kind*. Cf. M. Chull. XII. 8.
 קָלִי = אָגִי VI. 5 prob. = *I
 am suffering, Ich leide*; vide *ad
 locum*.
 קִסְוָה (from bh. קִשּׁוֹת Num. IV.
 7) var. קִיסְוָה, *a vessel for li-
 bation, ein Gerät für Libation*.
 קָסָם hence קוֹסָם (var. קָסָם)
 IX. 3 prob. name of a deity,

wahrsch. der Name einer Gott-
 heit, substituted for God; vide
ad locum.
 קִרְבָּע I. 3 (bh.), *ground, soil,
 Grund, Boden*.
 קִשּׁוּאִין VII. 1 (bh.) *cucumbers,
 Gurken*.
 רְאִיָּה (others רְאִיָּה) III. 9 (from
 bh. רָאָה) *evidence, proof, Evi-
 denz, Beweis*.
 רָבַע *to lie down, liegen* (bh.), Pi'el
 (as vocalised in ms. Kfm.) VII.
 7 מְרַבֵּץ (not מְרַבֵּץ) *to sprinkle,
 sprengen (to an idol)*.
 רֶגֶל *foot, Fuss* (bh.), hence IX. 1
 רִגְלִים לְרֹכֵב there is a *basis*
 for it, *die Sache hat einen
 Grund*; רֶגֶל XI. 3 (4) the *fee-
 tival of pilgrimage, Pilgerfest*
 (one of the three).
 רָגַם (bh.) *to stone, steinigen*;
 subst. רִגְמָה VI. 4 *the stoning,
 das Steinigen*.
 רְשׁוּת (formed as רְשׁוּת etc.
 from רִשָּׁה, cf. bh. רִשְׁוִין Ezra
 III. 7) *power, authority, Macht,
 Autorität* VIII. 3, XI. 1. —
 optional act, *freies Tun*, I. 5,
 II. 4. — רְשׁוּתוֹת IV. 5 *powers*
 (creators) of the universe, *Mächte*
 (Schöpfer) des Weltalls.
 שְׁבִשְׁבִין (= שְׁבִשְׁבִין cf. שְׁבִשְׁבִין
 rod, Rute) the bride-groom's
 friend, der Freund des Bräuti-

gams, III. 5 (who holds a twig of myrtle in his hand). For other indications see J 1543.

שָׁחַי (from שָׁחָה bh.) *arm-pit, Armhöhle*, VII. 7; cf. M. Negaim II. 4; generally הַשָּׁחַי.

שָׂקָה Pi'el, *to set on, reizen* (a dog, a serpent etc.) IX. 1.

שָׁעוֹר (ms. Kfm. שָׁעוֹר) II. 4 (from שָׁעַר, שָׁעַר) *proportion, quantity, Verhältnis, Mass*. Very frequ. in rabb. liter.

שָׁקַל (hh.), *to weigh, wägen*, part. pass. קָל שָׁקוֹל; I. 7 a court must not be even-balanced.

שָׁתָק (bh.), שָׁתָק Pi'el; *to cause to be silent, stille machen*, V. 4; cf. M. Berach. V. 3.

תְּחִיָּה (ms. Kfm. תְּחִיָּה) X. 1

תְּחִיָּה הַמֵּתִים *resurrection of the dead, Auferstehung der Toten*. Cf. יחייו מתיך Jesaia XXVI. 19.

תְּכָרִיכִין (bh., form תְּכָרֵךְ, here VII. 2. 3), *bundle, volume, shroud, Bund, Umwicklung, Gewand des Toten*.

תָּלָה (bh.), *to hang, suspend, hängen, aufknüpfen*, VI. 5 (4). תָּלוּי *the hanged one, der Gehängte*.

תָּקַל (verbe תָּקַל = bh. כָּשַׁל, מְכַשֵּׁל) VII. 4, *offence, snare, Beleidigung, Missachtung*.

תְּשֻׁלוֹם, pl. תְּשֻׁלוֹמִים I. 1 (bh. תְּשֻׁלָּה etc.), *payment, Zahlung*. Cf. M. Baha K. I. 1.

Cornell University Library
BM 497.2.K91

The Mishnah treatise Sanhedrin,

3 1924 005 840 008

olin

